

fuzinar

Leto XXIV

Ravne na Koroškem, 14. avgusta 1987

St. 8

IZ VSEBINE

- Eni tako, drugi pa še naprej odločno tako
- Nova ravnateljca
- Mnenja delavcev: Nesreča na vsakem metru čepi
- Naše delo v juniju
- Naš počitniški dom v Portorožu
- RPO in Vzdrževanje
- Iz mnenjske raziskave Železarne Ravne 1986: Strokovni delavci v Železarni Ravne
- Kaj bo sram nas? Sram naj bo tiste, ki se za ta korak ne odločijo
- Smo stremljiv kolektiv
- Nove knjige v strokovni knjižnici
- Na obisku v javorniških jaslih
- Polemika: Kako dolgo še?
- Kultura — pesmi
- Rekreatija in šport
- Iz Monterja prvi stiskalnici
- Občina Radlje ob Dravi praznuje
- Križanka — Mežiška dolina

DOBRO DELO JE NAJVEČJA NOTRANJA REZERVA

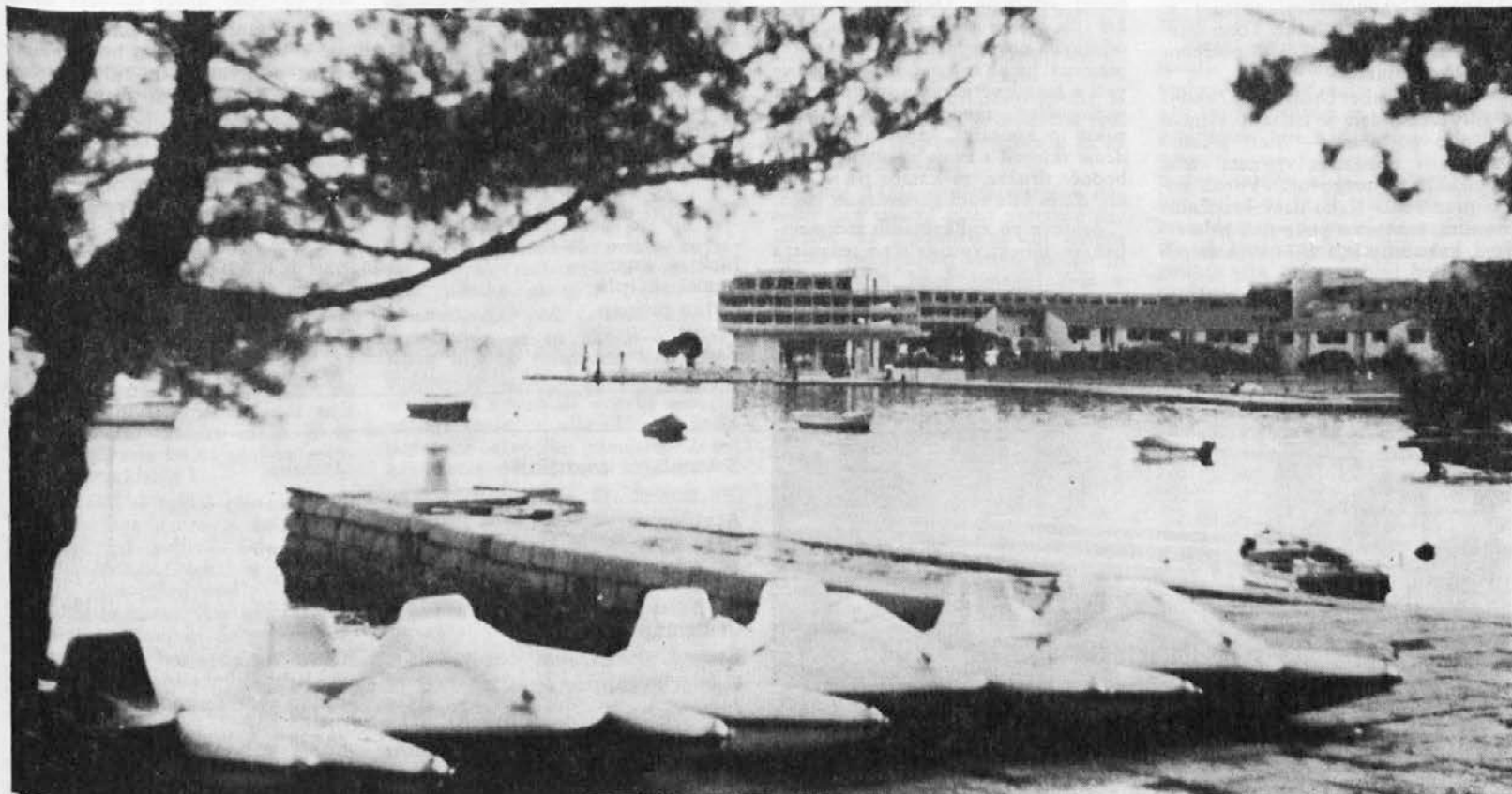
Delamo in poslujemo v razmerah, ko je bila za 1. polletje 1987 predvidena inflacija 43 odst., dejanska pa je dosegla trimestno število. To pove veliko.

Ob dejstvu, da kot delovna organizacija prvega polletja sicer nismo zaključili z izgubo, da pa je le pet tozdrov pokrilo obveznosti iz čistega dohodka, je ocena, da smo poslovali zadovoljivo, obenem ugodna, vendar že tudi poziv k akciji za naprej.

Rezultati nam padajo zaradi zunanjih in notranjih vzrokov. Zunanji so rast cen vhodnih materialov in visoke neplačane terjatve do naših kupcev, notranji pa visok izmeček in nizek izplen, previsoke zaloge in obnašanje po stari miselnosti, da namreč lahko zanemarjamo dogovorjene dobavne roke, da kronično odpremljamo domala polovico mesečne proizvodnje zadnjih pet dni v mesecu, tako onemogočamo dobro kontrolo in tvegamo reklamacije, tako pa izgubljam kupce in zapravljamo ugled solidne delovne organizacije.

Ker je bilo ob bilanci premalo časa, bomo že avgusta dali pod drobnogled naše največje pomanjkljivosti in tista delovna okolja, kjer ne gre vse, kot bi moralo. Potem bo treba seveda ugotovljene slabosti odpraviti brez zamud, da nam čas ne bo odtekel.

Polletni finančni rezultati nas pač ne morejo zazibati v kdove kak optimizem za naprej, saj si pomembnejših rezerv za 3. kvartal (ta je zraven vsega še čas letnih dopustov) nismo ustvarili. Tudi gospodarskih ukrepov, ki bi nam olajšali pogoje poslovanja, v kratkem ne moremo pričakovati. Zato se moramo opreti na lastne moči in na lastno pamet. Od nas samih je odvisno, ali bomo ob tričetrtletju in predvsem ob zaključnem računu spet brez izgub in bomo lahko namenili več za sklade in si predvsem zagotovili spodobno rast osebnih dohodkov.

ENI TAKO, DRUGI PA ŠE NAPREJ ODLOČNO TAKO

Ko smo prejšnji mesec odprli Fužinar, smo lahko na 2. strani v rubriki Iz dela sindikata prečitali zapis z razprave na problemski konferenci o spremembah Zakona o združenem delu s podnaslovom, mogoče je bil celo naslov, lahko pa bi bil tudi nadnaslov: »Predlagane spremembe delavčevega zakona so samo kozmetične«.

Tega dne smo na prvi strani Dela lahko prebrali zelo kratko in jedrnat, kot so vse komande in tendenci-ozne informacije: »Brez odlašanja izpeljati razpravo o ZZZD«. Tako je menilo predsedstvo CK ZKJ — v podnaslovu. In pravi dalje: »Poudarilo je (predsedstvo namreč), da je treba razpravo izpeljati brez odlašanja po sprejetem programu Zveznega zbora skupščine SFRJ, celovito povezati njene rezultate in še zlasti analizirati vsa odprta vprašanja in probleme ter določiti opredelitve, ki bodo predlagane Zvezni skupščini.«

In naslednji dan smo spet prebrali: »Ponujene spremembe niso sprejemljive« in da »javna razprava v Sloveniji ni podprla sedanjega osnutka sprememb in dopolnitev ZZZD« in še: »Zakaj dvakrat?«

Zakaj najprej spreminjati ZZZD, nato pa Ustavo in potem vse še enkrat. Tako bi se ta del podnaslova moral pravzaprav glasiti: »Zakaj še večkrat?«

Za kaj v tej zmedeni gre, kaj se dogaja, in kdo je komu kaj?

Gre za dialektično resnico, da smo v zgodovinskem trenutku, ki že nekaj časa traja in še bo, ko je družbena nadstavba začela ovirati bazo do te mere, da je nadaljnji razvoj ogrožen. Ta ista družbena nadstavba — pravzaprav njeni nosilci, kar je v bistvu isto, ki je nekoč imela spodbujevalno razvojno vlogo.

In dokler bo večina še vedno verjela trditvam, da je za politično krizo kriva ekonomska, ne pa obratno, bo še vedno tako!

Rezime razprave na naši problemski konferenci je zelo jase:

— Predlagane spremembe v političnem in ekonomskem sistemu so kozmetične, ne vsebinske. Torej sprememb ni, in če jih ni, niso potrebne — takšne namreč!

— Spremembe Ustave in Zakona o združenem delu je treba sprejemati (če niso potrebne — hic!) sočasno oziroma v obratnem vrstnem redu. Angleži imajo pregovor: »Vpreči konja pred voz!« Kako demokratičnost stagnira, zgovorno pove tudi primerjava, kako smo leta 1974 organizirali

široko javno razpravo o osnutku Zakona o združenem delu. No, tudi takrat ni bila tako široka, kot smo se hvalili in »navzgor« poročali. Bila pa je vsaj razprava z bolj poštenimi nameni od sedanje, ki je praktično ni bilo — čeprav je prva faza, naj gre za teze ali osnutek — najbolj pomembna, je v bistvu bila blokirana ali vsaj močno zavirana. Leta 1974, morda se motim ali pa mi je ušlo iz spomina, nam vsaj nihče ni rekel, do kod smemo razmišljati. Za koga je škodljiv človek, ki glasno razmišlja? Najbrž samo za tistega, ki mu posledice takega razmišljanja lahko ogrozijo pozicijo — oblast, ne glede na to, če gre za tozd, federacijo ali kaj vmesnega. Princip je isti, drugo so nianse!

Na javni tribuni (tribuna: neformalna ali zaenkrat pollegalna oblika družbenopolitičnega delovanja) v Cankarjevem domu 16. 3. 1987 je neki simpatični pesnik med drugim rekel: »Domokratična družba mora omogočiti intelektualcem pravico do mišljenja, pravica do mišljenja pa vselej temelji na pravici do drugačnega mišljenja.«

Prepričan sem, da enako pravico kot humanist priznava vsem ljudem, ne samo intelektualcem. Če kdo dvomi, ga lahko tudi povprašamo. O intelektualcih je govoril zato, ker so bili ravno na udaru (v Sloveniji intelektualci, v Jugoslaviji Slovenci).

In še pravi: »Paradoks naše ustavne prakse je, recimo, v tem, da Ustava sicer dopušča pravico slehernega naroda do samoodločbe in odcepitve, vendar človek, ki javno razpravlja o vprašanju samoodločbe in odcepitvi, tvega, da ga zapro zaradi napada na ustavno ureditev SFRJ.«

Verjetno bo kdo očital, da zmedeno ali vsaj neurejeno razmišljam. Tudi tako lahko razmišlja in tudi pove. To je njegova ustavna in človeška pravica.

Ne glede na to pa trdim, da ključni problem oz. problemi jugoslovanske stvarnosti obstajajo ter jih z blokado in omejitvijo razmišljanja ne bomo odpravili. Odpravljani bodo, ker jih bo — objektivno nujno — odpravila nova generacija, ki ni obremenjena in ki se ne želi obremenjevati z vsemi verjetnimi, mogočimi in nemogočimi zgodovinskimi dejstvi, pakti in kontakti, ki so jih njihovi dedje sklepal s svojo takratno vizijo bodoče družbe, za katero pa ni nujno, da bi bila tudi garantirano jasna.

Zahteve po radikalnejših spremembah so objektivno dejstvo sedanjega

trenutka. Niso zaviralo razvoja tisti, ki morda tudi krivo in prepotentno razmišljajo, ampak tisti, ki obstoječe stanje tako ali drugače branijo, predvsem pa tisti, ki s pozicije moči, ki jo je omogočil sistem, ne samo praksa, drugačna razmišljanja, predloge in pobude a priori odklanjajo, postavljajo meje in tudi grozijo.

Dejstvo je, da večina ljudi vendarle ve ali vsaj čuti, da zaradi krize, v kateri se je družba znašla, v našem sistemu nekaj ni v redu. Pa nič ne pomaga, če vse še tako tiščiš k tlom.

Z zaviranjem demokratičnega izražanja je doseženo samo to, da se delegati in delegatska baza popolnoma pasivizira, da so rezultati referendumov odraz splošnega vzdušja, ne pa odnos do predloga, o katerem se opredeljujemo, in kar je najbrž še bolj pomembno, da se pasivna politična klima ustaljuje tudi v sferi medsebojnih medčloveških odnosov — oddaljujemo se od pojma »humana družba«, in kot taka zavira vesplošni tehnološki, tehnični, ekonomski, kulturni in občečloveški razvoj družbe. Slednje še posebno. Sicer pa, kaj je organizirana vodilna struktura dejansko naredila pri družbenih vrednotah in katere so te vrednote?

Če vzamemo v roke časopis ali delegatsko gradivo, lahko primerjamo število besed, kot so dohodek, osebni dohodek, pojmi, ki zadevajo materialni standard, z besedami, kot so: človečnost, plemenitost, tolerant-

nost, užitek in tisoč malenkosti, v katerih je najbrž smisel življenja. Skratka, gre za to, da se v praksi spodbuja bolj spoštovanje do dela in materialnih vrednot po konceptih in vzorih nekaterih že davno preživetih sistemov.

Nimam namena, da bi se na tem mestu spuščal v podrobnosti in razvijal razmišljanja o konkretnih rešitvah vprašanj in problemov družbenopolitičnega in ekonomskega sistema. Kritična analiza delovanja političnega sistema — čeprav po mojem mnenju ne zasluži naziva »kritična«, je vendarle neke na nekem mestu zelo sramežljivo v enem stavku oz. odstavku ugotovila, da je bistvo problema v tem, da ob formalnem obstaju izveninstitucionalno odločanje. Ni pa seveda povedala, kdo je tisti, ki izveninstitucionalno odloča.

Kdo je kdo v tej družbi in kdo dejansko odloča, je ključno vprašanje. Šele nato je možna nadaljnja razprava o takih ali drugačnih spremembah družbenopolitičnega in ekonomskega sistema; po vrstnem redu sicer najprej Ustava, nato šele vsi mogoči in nemogoči zakoni, ki jih sprejemajo »delegati«.

-deja

P. S.

Na isti drugi strani v prejšnjem Informativnem fužinarju je bila tudi sorazmerno kratka vest, da sindikat v bodoče ne bo smel organizirati ozimnice, čeprav je nesporno, da večina delavcev to želi.

Tudi to je sistemski problem. Sindikat namreč, ne krompir!

OSKRBA Z ENERGIJO V JUNIJU

V juniju so ostale nabavne cene posameznim vrstam energije enake kot v maju. Skupni stroški vseh vrst porabljene energije so v juniju znašali 1387 mio din, kar je za 6% manj kot v maju. Vzrok je predvsem v skupni proizvodnji, ki je bila nižja za 5,5%.

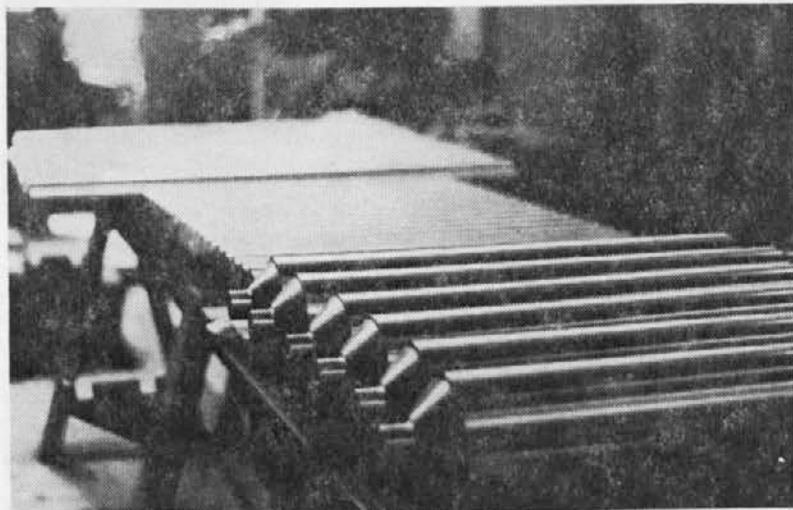
Na tono skupne proizvodnje znašajo stroški energije v železarni brez dislociranih tozdov 31.172 din, kar pomeni, da so zelo blizu doseženim v maju, ko so znašali 31.350 din oz. za 0,5% več kot v tem mesecu.

Dobava in oskrba z energijo je bila normalna. Poraba je bila v mejah planiranih količin oz. pod njimi. V tem mesecu so bile ugodne specifične porabe toplote, saj so bile za ogrevanje in žarjenje kot tudi skupne specifične porabe vseh toplot nižje od planiranih.

Manjša je bila tudi specifična poraba toplote na skupno proizvodnjo za 15,1% od plana in je znašala 1,425 × 10⁶ Wh/t.

Primarni energenti	Poraba	Stroški v 1000 din
Elektro energija	20.605.420 KWh	469.496
Zemeljski plin	3.908.588 Sm ³	495.409
Butan propan	15.980 kg	2.710
Mazut	554.860 kg	86.327
Koks	—	—
Karbid	17.300 kg	4.969

Sekundarni energenti	Poraba	Stroški v 1000 din
Acetilen	5.795 kg	10.416
Ind. voda	1.670.908 m ³	94.039
Sanitarna topla voda	7.990 m ³	14.824
Para	4.645.000 kg	105.790
Centralno ogrevanje	—	—
Kisik	475.005 kg	52.029
Komprimirani zrak	5.900.000 m ³	31.296
Čisti dušik	100 m ³	71
Tehnični dušik	38.630 m ³	3.961
Argon	8.663 m ³	16.046

Pred končno kontrolo

Nova ravnateljja

VILIJEM ŠTIFTER

Od 1. julija 1987 je novi ravnatelj Jeklarnе. To delovno mesto je prevzel po smrti Vladimira Raca, in je najmlajši — pa zato strokovno nič manj podkovan in z veliko energije — ravnatelj v Železarni Ravne.

Rodil se je 1955. leta v Črni, po srednji tehnični šoli je študiral metalurgijo v Ljubljani. Ze v času študija je bil zaposlen na fakulteti in na Metalurškem inštitutu. Lahko bi bil ostal v Ljubljani, vendar se je zaradi družinskih vezi in povezanosti z rodno Koroško po diplomii zaposlil v Železarni Ravne. Šest let je delal kot metalurg v Jeklarni, letos junija pa se je na priporočilo poslovodnega odbora prijavil na razpis za ravnatelja tozda in bil tudi sprejet.

Pri dosedanjem delu se je ukvarjal in spoznal z vsemi materiali, ki jih uporabljajo v Jeklarni, posebno z novejšimi, kar mu bo pri vodenju proizvodnje v veliko korist, a tudi sicer so njegovi strokovni razgledi v metalurgiji dovolj široki, da se bo ob pomoči sodelavcev, strokovnjakov in drugih lahko uspešno spoprijel s problemi proizvodnje in vodenja tega našega osnovnega metalurškega tozda. Za svoje delo si je postavil naslednje smernice:

»Osnovni namen proizvodnje je — delati jeklo po naročilih predelovalnih tozdov železarne. Začeti se moramo zavedati, da nismo samo proizvajalci temveč tudi trgovci. Dober trgovec pa je tisti, ki ima na zalogo vedno tisto, kar kupec potrebuje.

Da bi to dosegli, skušamo aktivirati vodenje proizvodnje in ga povezati s pripravo dela; z boljšo povezavo med njima bi radi dosegli večje upoštevanje tehnologije v proizvodnji, kar bi nam omogočilo, da bi ob zapletih lahko hitro in pravilno ukrepali.

Začeli smo že dve pomembni akciji, in sicer za zvišanje izplena in zmanjšanje neuspele proizvodnje ter za zmanjšanje števila strojelomov.

Nabolj zanemarjen del proizvodnje v Jeklarni je priprava vložka. Uredili bomo predvsem skladišče odpadkov iz strojne obdelave, kar bo pripomoglo k racionalizaciji proizvodnje, saj imamo zdaj veliko napadnih raztalitev prav zaradi pomešanih visoko legiranih odpadnih jekel. Zaradi tega velikokrat ne moremo pravočasno izpolniti naročil.

Najtežavnije je delo v Jeklarni poleti. Močno bo olajšano, ko bo zgrajena odpraševalna naprava tudi v jeklarni II. Projekt zanjo je že izdelan, delovala bo na enakem principu kot v jeklarni I.

V Jeklarni si veliko obetamo tudi od spremembe kadrovskega sestava, predvsem od priliva delavcev iz Rudnika Mežica. Nekaj smo jih že zaposlili in z njimi smo zadovoljni, precej jih še bomo. Ker gre za socialno urejene ljudi in dobre delavce, menimo, da se bosta delo v našem tozdu in delovna disciplina izboljšali, predvsem pa se bo zmanjšala fluktuacija.

Proizvodnja v Jeklarni je močno odvisna od tozdov spremljajočih dejavnosti — Transporta, Energije,

ETS in SGV. S Transportom probleme večinoma rešujemo sproti, zato stoji so sem ter tja ob predaji izmene. V Jeklarni se delo ob menjavi izmen ne prekine, v Transportu pa se.

Z Energijo smo v glavnem zadovoljni, tudi sodelovanje z ETS je dobro. SGV ima pri nas več ekip. Pohvalil bi gradbene vzdrževalce, zidarje peči, ki imajo delo dobro voden in organizirano. Pri strojnem vzdrževanju pa večkrat zašepa. Ker ne poskrbijo za zaloge nujnih rezervnih delov, so pogosto zastoji na žerjavih in na boforsu. Predvsem v stari jeklarni je vzdrževanje pod kritiko. Velikokrat za popravila, ki bi jih moral opraviti SGV, sami naročimo zunanje izvajalce, predvsem Hidromontažo, in tako velika sredstva, ki bi lahko ostala v domači občini, gredo drugam.

V Jeklarni skupno s PII pripravljamo nekaj strateško pomembnih ter ekonomsko ali ekološko nujnih investicij.

To so: Nova UHP elektro-obločna peč z odpraševalno napravo, konti litje in EPZ 3.

Vilijem Štifter

Po predelavi na UHP bo v novi jeklarni delala samo ena velika peč ob vakuumski napravi, kar bo prineslo 100 milijard din prihranka letno. Odpraševalna naprava je sicer zaradi porabe energije (toliko kot 10-tonska EO peč) za tozd ekonomsko breme, je pa ekološko nujna. Konti litje bo prispevalo k večjemu izplenu jekla, v predelovalnih obratih se bo zmanjšala poraba energije za ogrevanje, v vlivališču se bodo popravile ekološke razmere. Zaenkrat bomo uvedli konti litje samo v novi jeklarni, v stari pa bomo še naprej delali ingote za kovačnico.

Za EPZ imamo precej naročil, so pa še velike možnosti, in sicer za pretaljevanje valjev, s čimer bi lahko veliko prihranili pri materialu in energiji.

Načrtujemo tudi manjšo pilotno proizvodnjo.

Ko bomo začeli s proizvodnjo ne-jeklarskih izdelkov iz ognjevzdržnih materialov, bomo lahko zaposlili okoli 20 naših invalidov, za katere zdaj nimamo delovnih mest.

V Jeklarni imamo dokaj dodelan, zelo oster sistem OD. Zaradi dela v 4. izmeni so naši delavci v neenakopravnem položaju z večino zaposlenih v Železarni Ravne. Na tri izmene bi lahko prešli le, ko bi se preusmerili na visoko legirana jekla, ki so dohodkovno bolj zanimiva, količina pa bi se s tem lahko zmanjšala. Na potezi je Komerčiala, da priskrbi ustrezna naročila.

Za material je neprekinjen delovni ciklus, ki ga imamo večino leta, idealen, za ljudi pa ni. Ker pa nam gre za ljudi, moramo težiti za tem, da ga odpravimo.

Glede vodenja in mojega delovnega mesta bi dejal, da posameznik v današnjem času ne pomeni veliko — učinkovito je le timsko delo. Zato pričakujem sodelovanje sodelavcev v tozdu in zunaj njega.

FRANC MAROLT

V Železarni Ravne dela že 30 let. Leta 1957 se je zaposlil kot elektrotehnik v elektroremontu. Po treh letih je postal asistent obratovodja, leta 1972 obratovodja obrata za jaki tok in ob reorganizaciji vodja za jaki tok v tozdu ETS. Ravnatelj tozda ETS je od 1. junija 1987.

Odgovorno funkcijo je prevzel za strokovno in vodstveno zelo sposobnim in uspešnim Janezom Bratinom, ki je z delovnega mesta odstopil zaradi slabega zdravja.

Naloga novega ravnatelja bo torej obdržati organizacijo tozda in vzdrževanje električnih naprav na dosežani ravni, obojemu pa dati še posebne lastne poudarke. To mu ne bo pretežko, saj si je pri dosedanjem delu v tozdu nabral veliko izkušenj, na že doslej odgovornem delovnem mestu je bil prisiljen spremljati novosti v elektrotehniko, želja in potreba po znanju pa mu je tudi narekovala, da je ob delu dokončal študij na VTŠ v Mariboru. Pomen pridobivanja in obvladovanja znanja je poudaril tudi v svojem delovnem programu, ki ga je predstavil takole:

»Tozd ETS ima s statutarnimi določili in s temelji plana začrtano dejavnost za srednjeročno in dolgoročno obdobje. Po svojih močeh in sposobnostih bom usmerjal delo v tozdu tako, da jih bomo uresničili.

V ta namen bom spoštoval in gojil humane medsebojne odnose, skrbel za kakovostno in uspešno delo, za to, da si bodo posamezniki osebno prizadevali za izpopolnjevanje znanja, in za organizirano strokovno usposabljanje delavcev. Prizadeval si bom, da bomo v tozdu spoštovali odločitve samoupravnih organov ter upoštevali predloge posameznikov — samoupravljalcev.

Skrbel bom za redno delo in izpolnjevanje osnovne vzdrževalne funkcije ter razdeljevanje električne energije, kar je skrb tozda ETS, še posebej pa si bom prizadeval za:

— izboljšave in povečanje tehnoloških učinkov delovnih priprav in proizvodnih agregatov

— strokovni razvoj tehniške inteligence in njeno delo

— pridobivanje specialističnih znanj delavcev iz sodobne elektrotehnike in tehnologije

— posodabljanje delovnih priprav z električnimi napravami, ki omogočajo višjo produktivnost in racionalnejšo porabo električne energije

— uvajanje sodobnih krmilnih in regulacijskih naprav v izdelke Železarne Ravne in v delovne priprave v tozdih železarne, pri tem pa nadaljeval prizadevanje za tipizacijo in unifikacijo opreme

— organizacijo in sodelovanje pri načrtovanju novih delovnih priprav in naprav, izbiri opreme in prevzemu novih delovnih priprav.

Franc Marolt

Skrbel bom, da bomo v izdelke železarne vgrajevali najsodobnejšo krmilno tehniko, pri projektiranju pa uporabljali najsodobnejše tehnične pripomočke.

Predvsem bom razvijal organizacijo dela pri vzdrževanju in povezovanju obratov, drugih organizacijskih enot in priprave dela ETS, posebno pozornost pa bom namenjal povezavi in sodelovanju s proizvodnimi tozdi ter reševanju sprotne proizvodne problematike. Da bo vzdrževanje učinkovitejšo, bom razvijal predvsem preventivno vzdrževanje elektro naprav.

Zaradi velikega prizadevanja ravnatelja Bratina in ob skrbi ostalih vodstvenih in drugih delavcev ETS naš tozd že doslej ni imel posebnih problemov pri vzdrževanju elektro naprav, razen v primerih, ko na domačem tržišču ni bilo rezervnih delov, uvoz pa je že dolgo omejen. S prehodom na preventivno vzdrževanje se bomo mnogim težavam izognili, s tem pa omogočili bolj redno proizvodnjo in večjo produktivnost v proizvodnih tozdih, kar je naš končni namen.

Organizacijsko je naš tozd dokaj dobro urejen, pomanjkivosti so morda še pri vzdrževanju obdelovalnih strojev mehanske obdelave; tu bo treba izpopolniti organizacijsko shemo in izboljšati kadrovsko strukturo.

Prvi pogoj dela za dobro vzdrževanje je — znanje. Moja največja skrb bo torej, da ga bodo naši delavci in strokovnjaki sproti obnavljali in izpopolnjevali. Akcijo za ta namen smo v tozdu že začeli. Oblikovali smo strokovni tim, v katerem sodelujem tudi sam. Skrbel bo za sodelovanje z ustanovami in strokovnjaki, ki bodo ustrezno znanje našim ljudem lahko posredovali.

Mojca Potočnik

MNENJA DELAVCEV

Nesreča na vsakem metru čepi

Kakšna je prometna varnost v Železarni Ravne

MOJA ZGODBA (imela sem jih na izbiro, a mi je ta najbližja)

Kako lep jesenski dopoldan je bil tistega petka! Določila sem si ga za teren: najprej v SGV h Komeričke-mu, nato na procesni računalnik h Kakerjevi, nato nesem slike v »cimprsko uto«, nato v Energijo k Stoparju, nazaj v pisarno, potem pa dva čudovita prosta dneva!

Po »cimprski uti« sem namesto k Stoparju šla v ambulanto. Za mano pa je curljala kri.

Bila je prometna nesreča. S tovarnjaka, ki mi je pripeljal nasproti tik ob Kovačnici, so se name kot strela z jasnega usuli štuki. Nič čudnega na luknjasti makadamski cesti, saj stranice tovarnjaka niso bile zaprte, tovar pa namesto zložen nametan. Ob šoferju pa sta sedela še dva pomožna delavca.

V tistem trenutku nikakor nisem mogla doumeti, da se je tokrat tisto nesrečno zgodilo meni, da sem torej tudi sama prišla na vrsto, da nisem samo slišala za nesrečo drugega, am-

pak doživela svojo. Kasneje pa sem razmišljala o naključju, takole: če ne bi, preden sem šla na pot, imela telefona, če mi ne bi v računalniški hiši ponudili kave, če v tistem trenutku ne bi bila tam, kjer sem bila, pač pa meter spredaj ali zadaj, če ne bi, če bi... nesreče ne bi bilo. Zanesljivo pa so razmišljali tudi šofer in pomočnika: če bi si vzeli čas in stranice zaprli, štuke zložili, peljali okrog in ne po bližnjici — nesreče ne bi bilo.

Torej če vseh nas potem, ko je bilo prepozno.

Gotovo mnogi veste, kako je to; ko ti ostanejo rane, razbitine, mogoče samo smrt in veliki če, zakaj, čemu.

Večina pa tega ne ve. Zato si upa biti drzna, neprevidna, malomarna pri vlaganji in so ji vsa opozarjanja bob ob steno.

Pa vendarle — že preizkušeni, za to zadolženi ali taki, ki nevarnosti vsak dan gledajo v obraz, ne nehajo opozarjati — da ne bi bilo prepozno.

ni znaki niso v redu. Moralo bi biti bolje označeno, da je omejitve hitrosti 15 km/h.

Menim, da je viličar težje in bolj odgovorno voziti v obratu kot zu-

Branko Rapuc

naj. Paziti moraš na ljudi, na tovar, na to, da ne boš podrl stroja ali česa drugega. Če se npr. zaletiš v kup nožev, lahko nastane ogromna škoda.

Po svojih izkušnjah lahko rečem, da se ljudje v obratih manj pazijo kot zunaj. Po halah hodijo kot kure, material namečejo povsod, čeprav so peš poti natančno označene.

Res je, da imamo vozniki viličarjev do svojih vozil različen odnos. Jaz za svojega redno skrbim. Vsak konec tedna ga peljem oprat, naredil pa sem si tudi ključavnico, da ga zaklepam. Tako nihče drug ne more voziti z njim.

Kaj storiti za večjo varnost v železarni? Ja, po mojem bi bilo treba poudariti kontrolo, potem pa tiste, ki predpise kršijo, koznovati. Biti bi moral kdo, ki bi imel pravico kaznovati tudi zunanje, ne da zdaj mislijo, da lahko v železarni vozijo, kot se jim zdi.

MOJSTRI SVOJIH KONJIČKOV

Avgust Mulej je kurir v tozdu Komerčiala. Vsak ših napravi po železarni okrog 20 km, vendar ne peš, ampak s kolesom. Nič čudnega, saj je bil v letih 1963 in 1964 celo član državne kolesarske reprezentance in je tako mojster na svojem konjičku. Neločljiva sta, celo v snegu se ne data.

Vprašala sem Avgusta Muleja, kako varno se je v železarni voziti s kolesom.

»Zelo nevarno. To lahko rečem, saj sem veliko na cesti. Vsak dan vozim pošto od odpreme in dopreme v tozde, pa še za upravo delam zraven, čeprav mi ne bi bilo treba. Če si dober, pač narediš uslugo.

Če danes ne bi bil previden, bi lahko bila nesreča s smrtnim izidom. Na cesti mimo nove topilnice je tovarnjak prehitel. Če ne bi zavil s ceste, bi bil čelni trk. Toda človek mora vedno sam paziti. Lahko voziš z eno roko ali z obema, paziti moraš vedno. Kolo se mi sicer zdi varno, vendar ga moraš obvladati in seveda na vožnji spoštovati tudi predpise. Vendar sam velikokrat rajše odstopim prednost, čeprav jo imam, samo da ni nesreče. Nekateri kar rinejo, čeprav nimajo prednosti.

Najbolj nevarno mesto v železarni se mi zdi križišče za mostom pri jedilnici ob Meži oz. ob novi topilnici. Prednostna cesta je tam tista proti špediciji, a tega nihče ne upošteva.

»INTERNA MILICA«

Albert Janet, izmenovodja 2. izmene vratarjev, je kot »obhodni«, ki je praktično osem ur na terenu po železarni, povedal, kako doživlja naš promet in kakšne dolžnosti ima v zvezi z njim.

»Ker smo stalno na poti, smo seveda tudi v stalni nevarnosti. Treba se je pač paziti, sploh ob konicah, to je v času malice in takrat, ko se gre na ših ali domov. Najbolj nevarna cesta je gotovo mimo Jeklarne, saj je tam velik hrup, in ne slišiš vozil.

Sicer pa je povsod nevarno, pa ne zato, ker ni v redu oznak, ampak zato, ker ljudje ne spoštujejo predpisov.

Katerih šoferjev se je treba najbolj paziti? Vseh, tako zunanjih kot na-

Avgust Mulej

ših, no mogoče še naših bolj, še najbolj tistih od Prometa. Kar naprej hočejo izsiljevati prednost.

Nekoliko posebna je situacija na špediciji, saj so tam še vagoni in je treba še bolj paziti. Toda vedno se ljudem nekam mudi. Čas čakati imamo šele takrat, ko pride do karambola. Če bi se zavedali, kaj vse se na cesti lahko zgodi, bi bili bolj previdni.

Sam v desetih letih, kolikor se vozim s kolesom po železarni, še nisem imel kakšne nezgode.

LESENI ŠOFERJI

Prav z namenom, da opozori, je v naše uredništvo poklicala tudi Ivanka Jamnik iz TSD. Dve leti zdaj tam vozi viličar, prej pa je bila poklicna inštruktorica za osebne avtomobile pri AMD Ravne. Je edina voznica viličarja v železarni. Tistega dne, ko se je oglasila, je bila še vsa pod vplivom nesreče, ki bi se lahko bila zgodila v špediciji, kamor je peljala tovar, če je ne bi bil premikač vago-

no hitrost. Vsi vozijo nenormalno, prehitro, kot na rallyjih. V posameznih situacijah se ne znajdejo, saj za volanom sedijo leseno, kot bi imeli kol v vratu. Premalo opazujemo, kaj se dogaja na cesti. Poleg tega je vprašanje, koliko poznajo predpise, po katerih naj bi se ravnali. Prepričana sem, da 3/4 voznikov pade, če bi jim bilo treba še enkrat opravljati izpit.

Nadalje se sprašujem, kako je možno, da po železarni vozijo taki, ki za to niso usposobljeni. Poglejte primer viličarja, ki se je nedavno obrnil pri prizidku Valjarne, voznik pa se je skoraj ubil. Mislim, da je velika pomankljivost v tem, da se viličarji ne dajo zaklepati — lahko ga vzame, kdor ga hoče. Moti me tudi odnos šoferjev do vzdrževanja viličarjev. Nekateri viličarji imajo tako zamaščene šipe, da skozi sploh ne vidiš!

Tudi o prometnem redu bi rekla, da je na psu. Med malico je npr. cesta ob jedilnicah vedno zaparkirana in zato nepregledna, čeprav vozniki dobro vejo, kje lahko puščajo vozila.

Sprašujem se tudi, zakaj je med našimi šoferji takšna fluktuacija. Kar naprej so neki novi, manj izkušeni; tisti, ki si naberejo prakso, pa odhajajo. To je vprašanje. Verjetno zato, ker je naše delo velika odgovornost, plače pa so slabe. Zato tudi zelo težko dobijo voznike viličarjev.

Sama sem z delom zadovoljna. V začetku so me seveda gledali z nezaupanjem, češ, ženska pa viličar. Zdaj pa vem — pa se ne bi rada hvallila — da se ljudje okrog mene počutijo varno. Tako naj bi se tudi pri vseh drugih voznikih.

Ivanka Jamnik

nov v zadnjem trenutku opozoril na nevarnost. Ko se je spomnila nanjo, se je zgrozila še takrat, ko sva se pogovarjali.

»Pri opravljanju svojega dela vidim mnoge nepravilnosti v našem prometu in se sprašujem, kako je možno, da jih dopuščamo.

Mislim, da absolutno ni voznika, ki bi v železarni upošteval predpisa-

NEPAZLJIVI PEŠCI

Branko Rapuc je voznik viličarja v tozdu Industrijski noži. Vsak dan doživlja našo prometno (ne)varnost in je takoj bil pripravljen spregovoriti o njej.

»Zadolžen sem za dobavo materiala, zato s svojim viličarjem vozim

po vsej železarni. Lahko potrdim to, da je na naših cestah nedisciplin. Nihče se ne drži predpisov, ne naši šoferji in ne zunanji, ki pridejo v železarno. Vsak vozi, kot da je sam na cesti. Je pa tudi res, da naša cestna signalizacija ni najboljša. Promet-

Albert Janet

zarni, tudi prometne. Tako smo kot neka interna milica, imamo pravico ustavit tovornjak, ki vozi prehitro, opozoriti pešca, ki se izpostavlja nevarnosti itd. Večkrat ustavljamo viličarje, ki se ne gibljejo v svojih rajo-

nih. Toda pri tem imamo težave, saj vozniki viličarjev nimajo pri sebi niti enega dokumenta, s katerim bi jih lahko legitimirali in ugotovili, ali so poklicni ali se vozijo kar tako. Zato res ne bi bilo slabo, če bi za voznike viličarjev uvedli izkaznice, ki naj bi jih imeli na vožnjah pri sebi. Tako bi mi tudi lažje ugotavljali, v čigavem rajonu so.

Menim, da se cestno-prometna pravila v železarni premalo spoštujejo. Hkrati tudi naša prometna signalizacija ni najboljša, predvsem mislim na premajhno število opozorilnih znakov. Na obhodih pa opažam tudi pomanjkanje ustreznih parkirnih prostorov, tako za osebne avtomobile tozdiv kot viličarje. Puščeni so pač, kjer so, največkrat nezaklenjeni. Tako se lahko odpelje vsak, ki se želi, in ogroža druge.

Gotovo bi za izboljšanje prometne varnosti v železarni morali zaostri odgovornost — tako vseh udeležencev v prometu kot tudi tistih, ki za varnost posredno odgovarjajo.

IZJAVE ODGOVORNIH

SPLOŠNE SLUŽBE; Bojan Krajnc, vodja službe:

»Naša služba ima na področju prometa več nalog. Nadziramo vsa vozila, ki vstopajo v železarno ali iz nje odhajajo. Vstopajo lahko tisti, ki imajo dovoljenje ali razlog za vstop. V ta namen smo nedavno od naših zunanjih izvajalcev zahtevali, da prihajajo v železarno le z določenimi vozili. Ko so vozila že v železarni, pa jih seveda tudi nadziramo. Toda zunanja vozila sploh niso največji problem. Ta je gotovo nenadzorovana nabava avtomobilov. Naši tozdi si jih namreč nabavljajo, kot se jim zdi, ne prek tozda Transport, kot bi bilo edino prav, saj samo oni vejo, kakšne so zmogljivosti prometnega parka v železarni, kaj bi bilo res treba kupiti in kje gre za nepotrebne nabave. Pred kratkim sem zbral podatke, iz katerih je razvidno, da imajo drugi tozdi 39 osebnih avtomobilov, tozdi Transport pa le 10. Viličarjev imajo tozdi 70, Transport 17, mopedov tozdi 24, Transport 3 itd. Od skupno 246 vseh vozil v železarni (šteta so tudi paletna vozila, lokomotive, prekučniki itd.) jih je v lasti tozda Transport 67, vse drugo imajo tozdi sami. Kdo je tam za njih zadolžen in kako so sredstva nadzorovana, pa je seveda vprašanje. Zato prihaja do tatvin in drugih prekrškov.

Treba je tudi ugotoviti, da vozila za notranji promet v železarni niso uradno registrirana in zato večkrat tehnično pomanjkljiva. So letni tehnični pregledi v tozdu Transport, a vsi ne vozijo svojih vozil tja.

Gotovo se da v železarni za prometno varnost še veliko narediti. Ta-

ko bi veljalo v prihodnje večkrat angažirati prometno milico, da bi naredila kakšen pregled na naših cestah. To pravico ima, a jo v glavnem pre-

Bojan Krajnc

pušča kar nam samim. Veljalo bi tudi natančno določiti peš poti, nadalje relacije, po katerih lahko vozijo vozila nekega tozda itd. Vse to bi gotovo prispevalo k večji varnosti.

Kar se tiče predloga, da bi voznikom viličarjev predpisali posebne izkaznice, pa moram reči, da to enkrat ne pride v poštev. Za te voznike namreč ni uradne kategorije, kot npr. C za traktor itd., torej dejansko uradni dokument za njih ne obstaja. Zato tudi kakšnih posebnih izkaznic ni mogoče izdajati. Sicer pa se lahko vsak hip v kadrovske službi preveri, kdo je voznik viličarja in kdo ne. Za kontrolo nad vožnjami viličarjev pa bi morali skrbeti predvsem tozdi sami.

TOZD TRANSPORT; Franc Gnamuš, vodja transportne službe:

»Naloga naše službe je, da strokovno usmerja vse dejavnosti, ki se nanašajo na promet. Ločimo cestni in tirni promet. Pri tirnem se ravnamo po predpisih jugoslovanskih železnic. Pri cestnem pa spet ločimo interni transport v halah in interni transport zunaj hal. Prvi nas ne zadeva, ampak so zanj zadolžene materialne službe po tozdi, v večjih pa tudi posebni notranji transport.

Torej je naša skrb predvsem promet po železarni zunaj hal. Zanj so določeni predpisi, za nekatera področja, kot je npr. omejitev hitrosti na 15 km/h, pa so čisto interni. Če pa se pripeti nezgoda, avtomatično zapademo pod zunanje predpise.

Franc Gnamuš

Problemov, ki se nanašajo na transport v železarni, je več. Zaradi njih tudi ne morem zanikati trditve, da naša prometna varnost ni zadovoljiva. Ocenjujem, da ne zaradi neustrezne signalizacije, ampak predvsem zaradi prenatrpanosti vozil. Glede na to, kako velika železarna smo, imamo zelo malo cestišča in sploh prometnih poti. Ni odstavnih prostorov, in šoferji puščajo vozila, kjer je. Ceste so postale nakladalno-razkladalni prostori, zelenice in peš poti so priročna skladišča — vse zato, ker gradimo hale trdo pri cestah. Vse to zelo vpliva na prometno varnost. Najslabše je seveda ob konicah. Čeprav smo se z odgovornimi v tozdi dogovorili, da bi takrat opravljali le najnujnejši transport, se to zaradi potreb proizvodnje največkrat ne da.

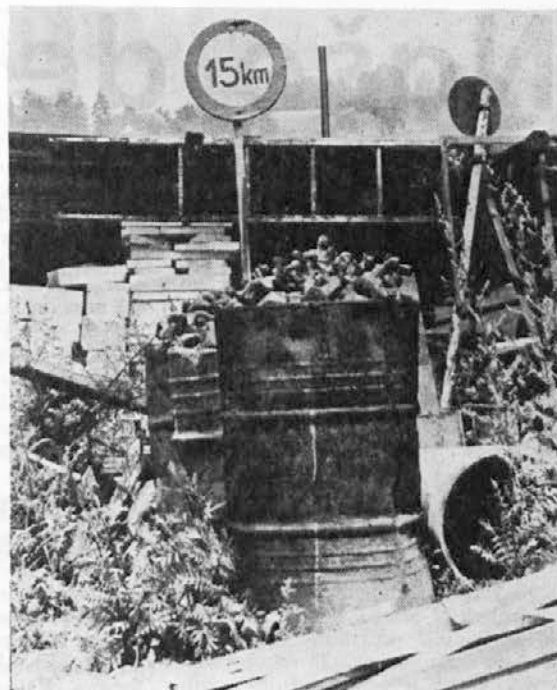
Problem pa ni le prenatrpanost vozišč, ampak tudi njihovo vzdrževanje oz. dograjevanje. Sicer je treba priznati, da se je v zadnjem času na cestah precej naredilo (betonske ceste za paletna vozila), so pa nekatera mesta v železarni še vedno kritična in posredno tudi ogrožajo. Takšen je npr. stari betonski most pri Energiji, širok le 3,30 m, da gre vozilo komaj skozenj.

Ugotavljamo, da je sodelovanje tozdiv z nami kot strokovno službo še dokaj šibko. Ne sprašujejo nas do-

Ivan Dretnik

sti za nasvete, npr. pred nabavo avtomobilov, gradnjo odstavnih prostorov itd. Dokaj dobro pa sodelujemo, kar se tiče obdobjih tehničnih pregledov vozil.

SLUŽBA ZA VPD; Ivan Dretnik, varnostni inženir:

»Naše naloge s področja prometne varnosti se nanašajo predvsem na varnost prometa v tozdi. Kljub temu pa jo kontroliramo tudi zunaj, saj se v zadnjem času zgodi več prometnih nezgod izven obratov kot v njih. Očitno so udeleženci v prometu zunaj manj pozorni. Tako je bilo letos v železarni 8 prometnih nezgod, junija kar tri, v večini pa je bil udeležen viličar.

Naše naloge bi lahko razdelili na dva dela: na kontrolne in vzgojne; vse pa izvajamo zato, da bi izboljšali cestno-prometno varnost.

Med kontrolne naloge spadajo: kontrola varnosti prevoza materialov, v obratih in iz obrata v obrat (da je breme pravilno naloženo, da je hitrost premikanja vozila ustrezna itd.), kontrola gibanja pešcev, ustreznosti prometne signalizacije itd. Ugotavljamo, da so na prvem mestu pri vzrokih poškodb neprimerna hitrost, na drugem mestu pa kršenje predpisov v zvezi s številom oseb na vozilu. Tu mislim na viličarje, ki so najbolj dostopni za »obešanje ljudi«.

Pri transportnih sredstvih v tozdi ne smemo pozabiti na žerjave. Zanimivo je, da je pri delu z njimi skoraj več poškodb kot z drugimi sredstvi, največ zaradi nesporazumov med žerjavovodjem in signalistom. Drugače pa so žerjavi neprimerno bolj vzdrževani kot viličarji npr. Za njih so zahtevani redni pregledi.

Med naše kontrolne naloge sodi tudi občasna kontrola tehničnega stanja vozil. Enkrat smo jo že imeli, pa je pokazala porazne rezultate.

Kar se tiče našega vzgojnega dela, bi omenil uvajalne seminarje za vse novo sprejete (opozorimo na prometno (ne)varnost v železarni) in stalno opozarjanje. Tako smo pred časom vsa vozila, ki ne smejo prevažati oseb, opremili s posebnimi nalepkami. Seveda pa je vprašanje, kakšni so rezultati naših opozarjanj. Čeprav praviloma tozde pismeno opozorimo na nevarnosti, ki jih opazimo na obhodnih pregledih, vodstva navadno zelo slabo reagirajo. Včasih moramo na pomoč poklicati celo inšpektorje.

Toda ko se zgodi nesreča, se posluh popolnoma spremeni. Problem se navadno takoj reši — toda gotovo za višjo ceno, kot bi se, če bi se pravočasno.

Helena Merkač

Naše delo v juniju

Junija smo dosegli plan skupne proizvodnje 93,1 odst., enak odstotek je dosežen tudi v kumulativu. Za 13.155 t prodanih izdelkov smo iztržili skupno 14,35 milijarde din. Od tega na domačem trgu 12.323 t po povprečni ceni 1.008,96 din/kg, kar znaša skupno 12,43 milijarde din. Izvozili smo 1581 t naših izdelkov po povprečni ceni 1.215,47 din/kg ter tako dosegli 1,92 milijarde din fakturirane realizacije.

ZNAČILNOSTI PROIZVODNJE

Operativni plan so v Jeklarni dosegli 99,2 odst., medtem ko dvanajstino le 94,2 odst. V Jeklarni spreminjajo obliko kokilnih nastavkov, uvajajo t. i. »haube«. Ob rekonstrukciji kokil pa je prišlo tudi do novih tež ingotov. Ker pa jim predelovalni tozdi novih tež še ne priznavajo, vpliva to na padec proizvodnje, poslabšal pa se je tudi izplen. Nekaj težav je nastalo zaradi neuskajenega delovnega časa med Valjarno in Jeklarno, tako da ne prihaja do rednega odvzema jekla. Pri oskrbi z materiali ni bilo večjih problemov, razen da je na zalogi preveč starega železa.

Ob ugodnem asortimentu so v Jeklolivarni dosegli predvideni plan 97,9 odst., kljub ugodni tonažni proizvodnji skupna realizacija ni najugodnejša. V tem mesecu je opazen padec povprečnih cen v primerjavi s predhodnim obdobjem. To kaže, da so delali litino za naročnike, ki imajo zelo nizko povprečno ceno. Da pa je Jeklolivarna dosegla tako ugoden rezultat tonažne proizvodnje, gre pripisati tudi dejstvu, da so glavni proizvodni agregati obratovali brez večjih zastojev.

V juniju je bila v Valjarni zelo ugodna proizvodnja gredic, saj je bil plan presežen za 6,4 odst. Zaostali pa so na srednji progi za 22,2 odst. in na lahki 74,0 odst. Poseben problem je slaba površina ingotov, kar že tako hude probleme pri čiščenju dodatno zapleta. Ozko grlo pri čiščenju onemogoča tako srednjo kot lahko progno pri doseganju plana. Zaradi nezadostnih kapacitet pri čiščenju se pojavljajo zastoji, ki jih amortizirajo z valjanjem manj zahtevnih proizvodov, kar pa ruši zastavljene terminske programe.

Proizvodnja v Kovačnici je bila nekoliko nižja kot običajno, doseženo 97,9 odst. Vzrok je v glavnem v remontu 1200 t stiskalnice, ki tako dalj časa ni obratovala. Vendar pa so v tozdu uspeli skovati primerno količino surovo kovanih izdelkov, kar pa je šlo tudi na račun medfaznih zalog. Izmeček delno raste, vendar še vedno v mejah normale. Stanje pri čiščenju ingotov in rezanju korenik se še ni izboljšalo.

V Jeklovleku so dosegli plan skupne proizvodnje 70,1 odst., in to pri vlečenem jeklu 83,1 odst., luščenem 61,6 odst., brušenem 79,0 odst. ter pri žici 67,2 odst. Vzrok za tako nizko proizvodnjo so reklamacije oziroma popravila večjih količin izdelkov, predvsem luščenih. Precej zastojev je bilo tudi zaradi remonta. Za vlečeno žico primanjkuje naročil za dimenzije nad 2 mm.

Od mehansko predelovalnih tozdov so plan presegle Orodjarna 13,1 odst., Industrijski noži pri nožih in

brzoreznem orodju 1,2 odst., Vzmetarna 2,4 odst., Bratstvo pri pilah 2,9 odst. in Monter 13,2 odst. Za planom pa so zaostali Stroji in deli 5,3 odst., Pnevmatični stroji 9,6 odst., TRO 23,4 odst., Kovinarstvo 6,8 odst. in Armature 30,4 odst.

Proizvodnja je v večini primerov potekala zadovoljivo. Pozna se že odsotnost delavcev zaradi letnih dopustov. Naročil je bilo v še zadovoljivi količini, razen v SiD, kjer jih primanjkuje pri odkovkih in litini.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Junjska prodaja Jeklolivarne je malenkost nad načrtovano, realizacija pa nižja od planirane v glavnem zaradi pomanjkanja naročil za težko livarno. Valjarna in Kovačnica precej presežata načrtovano prodajo, predvsem količinsko. Valjarna ima naročil dovolj, medtem ko akcija za pridobivanje naročil v Kovačnici teče. Velik zaostanek odpreme v Jeklovleku za planom je nerazumljiv, saj je naročil dovolj.

Tako Stroji in deli kot Ind. noži so presegle plan prodaje. Za načrtom pa so zaostali Pnevmatični stroji. Prav tako so bili uspešni tudi vsi drugi predelovalni tozdi.

UVOZ

V juniju je naša poslovna banka LB ZB Ljubljana plačevala le obveznosti po deviznih garancijah za opremo. Za približno 10.000 \$ je Železarna Ravne izvršila nakazil v tujino, vendar so se nanašale v glavnem na že uvoženo blago v letu 1986. V juniju potrdilne kvote nismo prejeli, čeprav nam je po izračunih pripadalo 160.000 \$.

Za uvoz jedavca iz Kitajske smo lahko uvozni zaključek prijavi pri Narodni banki, da smo na podlagi

tega lahko jedavec ocarinili. Plačila na Kitajsko pa banka še ni izvršila.

Uvoz blaga po kooperacijah se realizira. Po sejamskih sporazumih z Avstrijo smo uvozili že za več kot za 10 milijonov sch, izvoz pa v taki višini še ni bil realiziran. Tako potrebuje TOZD ETS za uvoz vodno hlajenih kablov za 40 t el. oblačno peč 550 tisoč sch, za popravilo električnih naprav pri kvantometru 327 tisoč sch, a vira deviznih sredstev nimamo zagotovljenega.

IZVOZ

Na konvertibilno tržišče smo junija izvozili v vrednosti 2.078.679 \$ ter s tem presegle operativni plan za 31 odst. Tudi na klirinško področje smo izvozili več, kot smo načrtovali.

Mesečnega operativnega načrta niso dosegli v Jeklolivarni, Valjarni, Jeklovleku in Kovinarstvu. Glavni vzrok za nedoseganje plana v teh tozdih je še vedno recesija na zunanjem trgu, ki se kaže v hudih pritiskih na znižanje cen in slabšem odvzemu izdelanega jekla. Zaradi tega so ostale večje količine jekla pri nas na zalogi. Tudi ameriški kupci ind. nožev ne odpokličejo vseh količin izdelanih nožev, tako da jih ostaja precej na zalogi. Kljub temu so se vsi tozdi izredno potrudili, da bi izpolnili planske obveznosti. Z uspešno realizacijo izvoza v juniju smo prekoračili 6-mesečni operativni plan izvoza za 1,9 odst.

NABAVA

Po več mesecih truda nam je uspelo zmanjšati zaloge starega železa, kar pa zahteva stalno spremljanje dobavljenih količin dobaviteljev ter dajanje sprotnih dispozicij. Junija je bilo opaziti, da se kljub planiranemu zmanjšanju prevzema starega železa zaloge ne zmanjšujejo. Analiza je ugotovila, da je vzrok 2 do 3 tisoč

ton večjih zalog v ukinitvi dela Jeklarnne ob nedeljah in nekoliko manjša proizvodnja. Zaradi revalorizacije zalog prihaja do večjega dotoka povratnega materiala na pripravo vložka.

Kvaliteta ferolegur je v zadnjem času zadovoljiva, razen Al zvezdic in blokov (slabe analize sestave). Zaradi tega že prehajamo počasi na druge dobavitelje. Od proizvajalcev ferolegur je bil zelo močan dotok, tako da smo bili prisiljeni ustaviti vse dobave.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V juniju je znašal izkoristek delovnega časa 80,53 odst., odsotnosti 19,47 odst. in so bile razdeljene takole:

— letni dopust	8,44 %
— izredno plačani dopust	1,18 %
— službena potovanja	0,49 %
— bolezn	7,92 %
— druge plačane odsotnosti	1,30 %
— neplačane odsotnosti	0,14 %
Skupaj	19,47 %
— ure v podaljšanem delovnem času	1,96 %

ZADOVOLJEN OBRAZ IN VARNO POČUTJE Z OSEBNIMI ZAŠČITNIMI SREDSTVI PRI DELU

NEPREVIDNOST POMENI NEVARNOST

DA BOŠ ZDRAV, UPORABLJAJ PRI DELU OSEBNA ZAŠČITNA SREDSTVA

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	junij	zbir	junij	zbir	junij	zbir	junij	zbir	junij	zbir	junij	zbir
JEKLARNA	94,2	97,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	97,9	88,3	87,3	84,0	86,2	81,0	48,1	111,7	49,0	90,8	90,4	79,9
VALJARNA	92,1	89,2	113,3	112,8	98,8	97,2	53,2	81,4	52,8	66,0	110,0	104,9
KOVAČNICA	97,9	102,2	95,2	102,1	99,3	97,4	87,1	55,8	93,2	47,6	100,2	104,7
JEKLOVLEK	70,1	70,5	61,4	68,3	68,9	66,5	51,5	65,2	52,1	54,1	72,0	68,7
TEŽKI STROJNI DELI	94,9	88,2	295,9	134,0	193,4	86,2	-	-	-	-	163,0	77,6
ORODJARNA	105,9	94,9	110,2	94,9	113,6	93,6	133,5	45,6	136,5	44,7	113,1	94,8
STROJI IN DELI	94,7	91,2	113,8	92,9	101,8	81,7	72,6	103,5	79,3	87,2	108,1	80,2
- NOŽI, BRZOREZ., OROD.	101,2	96,5	90,6	88,4	103,8	85,8	85,1	97,8	88,8	83,5	114,9	87,5
- GREĐICE	-	76,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	65,3	89,6	93,4	91,6	104,2	87,1	85,5	103,4	89,2	85,6	115,2	88,2
PNEVMATIČNI STROJI	90,4	98,5	92,8	98,3	103,5	98,9	272,1	69,9	278,2	66,7	96,8	100,1
VZMETARNA	102,4	93,2	105,4	93,5	121,6	92,2	740,4	696,1	757,3	608,6	107,3	80,6
TRO	76,6	101,3	73,0	99,9	127,9	106,8	56,8	110,7	56,9	90,4	143,3	110,3
KOVINARSTVO	93,2	93,9	92,8	98,4	139,8	90,6	46,4	17,4	41,5	20,0	142,9	92,9
ARMATURE	69,6	76,7	81,8	88,2	108,6	81,0	57,7	69,2	61,3	58,8	158,7	104,6
BRATSTVO - PILE	102,9	102,1	59,7	166,7	110,2	105,9	-	-	-	-	110,2	105,9
MONTER	113,2	94,2	123,5	102,8	124,0	95,3	408,8	197,1	323,5	211,9	104,9	84,2
KALILNICA	-	-	-	-	166,6	132,4	-	-	-	-	166,6	132,4
STORITVE DRUGIH TOZD, DS	-	-	-	-	116,8	80,1	-	-	-	-	116,8	80,1
DELOVNA ORGANIZACIJA	93,1	93,1	105,7	102,4	107,9	88,5	85,0	95,1	91,3	80,8	111,0	90,0

Naš počitniški dom v Portorožu

Čas dopustov je, zato je med železarji aktualna tema pogovor, kam na dopust.

Že več kot 30 let imamo svoj Portorož, ki vsaj poleti vzbuja vroče debate; eni ga hvalijo, drugi grajajo, tretji zanj sploh nočejo slišati, vendar naš Portorož, katerega stari del bo čez dve leti star 100 let in v zadnjem času kaže, da svoje 100-letnice ne bo dočakal, prenese zelo veliko. Pravzaprav je postal zelo velik objekt z 280 ležišči, kjer bo poleti preživel dopust okoli 3000 železarjev s svojci.

in bo skupaj z občino rešeno z novogradnjo.

Problemov je še veliko, vendar, da ne bomo govorili samo o njih, raje ostanimo pri tem, kaj nudimo in kako organiziramo 10-dnevni dopust železarjem, ki prihajajo v Portorož.

Glede na to, da je počitniški dom v Portorožu kljub številnim možnostim letovanja naš edini lasten objekt take vrste in zato (seveda v okviru možnosti) lahko letovanje organiziramo po svoje, se trudimo, da našim gostom ne bi ponudili samo hrano, morje in posteljo, ampak v skladu s potrebami sodobnega človeka še kaj več in s tem dopust vsebinsko obogatili.

Kljub temu začnimo pri hrani. Portorož je že od nekdaj znan po njej. Tako tradicijo bi radi ohranili še naprej, zato ji posvečamo še posebno pozornost. Pripravljamo domačo, dnevno svežo, neoporečno hrano, ki zadovoljuje vse normative po kakovosti, količini in pravilni sestavi vseh hranilnih snovi.

Poleg penzijske prehrane, to je zajtrka, kosila in večerje, nudimo vsak popoldan še kakšno jed po naročilu (pizze, školjke, sardelice, tatarski biftek, pecivo, pršut, klobase itd.). Ker je poleti čas sadja, smo našo ponudbo popestrili tudi s stojnico sadja.

Dnevno organiziramo rekreacijo, ki zajema izposojajo rekvizitov, to so čolni, straduni, jadrane deske, sandolini. Prav tako organiziramo plavalne tečaje, razna tekmovalna v pikadu, namiznem tenisu, streljanju, dnevno organiziramo izlete z našo barko Korošico po obalnih krajih, včasih tudi ribje piknike na barki. Nada-

lje prirejamo avtobusne izlete v Trst in dnevno obveščamo o zanimivostih, ki se jih spleča ogledati.

Letos smo nekoliko bolj poskrbeli tudi za najmlajše, saj smo jim naredili otroško igrišče in organizirali vrtec na počitnicah v času med zajtrkom in kosilom ter na tak način poskrbeli za delno sprostitev staršev z otroki.

Posebnih večernih zabav res ne prirejamo, ker za to nimamo niti primernih prostorov, še manj pa finančnih sredstev. Tudi smotrnost zaključnih večerov je včasih dvomljiva, saj denarja za kulturne prireditve ni. Sicer pa mislim, da v Portorožu, ki ima mnogo lokalov in kjer so kvalitetne prireditve, ni problem za takšno ali drugačno večerno razvedrilo, tako da bi naše morebitne poceni zabave z razgrajškimi zaključki samo škodovala našemu ugledu. Zato pa raje goste dnevno z obvestili obveščamo o prireditvah na ožjem obalnem področju.

Zanimivo je pravzaprav to, da razen nekaj delavcev na ključnih delih naš počitniški dom upravljajo dijaki in študentje na počitniški praksi, kar se včasih pozna tudi pri kvaliteti kakšne storitve in kar zahteva še dodatne napore pri vodenju doma, vendar je to za »fabriko« trenutno najbolj poceni.

Trudimo se, da bi se vsi železarji z družinami, ki prihajajo v Portorož, v svojem počitniškem domu počutili lepo in da bi se domov vračali s prijetnimi vtisi z dopusta.

Ljuba Pavše

Beli se jadro

NASMEJMO SE

PREPOZNO

Pesnik se pogovarja s svojimi prijatelji:

»Potreboval sem deset let, da sem spoznal, da nimam nobenega talenta za pisanje.«

»In zakaj nisi nehal?«

»Je bilo že prepozno, sem bil že slaven.«

SLABA VEST

Mož potoži zvečer ženi:

»Žena, vest me peče.«

»Takoo, kaj si pa naredil?«

»Ves dan čisto nič, saj zato me pa peče.«

Moja žoga

Mnogo je težav in problemov že samo s tem, da takšen objekt sploh normalno deluje, dodatno pa nastajajo problemi z veliko koncentracijo ljudi na majhnem prostoru in včasih največkrat po nepotrebnem, zaradi preveč dopustniško razporejenih železarjev, ki 250 km od doma od svoje železarne zahtevajo preveč.

Največji problem je v bistvu stari dom, ki je v resnici že tako dotrajan, da le še težko prenaša svoje breme. V njem imamo restavracijo, kuhinjo, točilnico in vse skupne prostore. Sicer pokrita restavracija na prostem je postala premajhna. Posebno nemogoče so razmere v dežju in vetru, enako lahko rečemo za kuhinjo in ostalo, kar vsakoletne širitve ležišč in števila gostov ne vzdrži več, zato nastajajo v konici sezona tudi problemi s kanalizacijo, vodovodom, elektriko itd.

Odprta problema sta še vedno varen prehod čez cesto oz. nadhod in plaža, kar pa železarna zaenkrat sama še ne more rešiti

Restavracija v našem domu

RPO in vzdrževanje

Na seminarju 27. marca nam je bil prvič predstavljen integralni projekt Razvoja poslovanja in organiziranosti v Železarni Ravne, ki ga je izdelal Inštitut za ekonomiko, organizacijo in informatiko pri VEKS v Mariboru. Na seminarju smo, vsaj po moje, bili seznanjeni le v najbolj strnjeni obliki s potrebo po spremembah v poslovanju in organiziranosti, s kratkimi predlogi, kaj in kako spremeniti v organiziranosti Železarne Ravne, da bi ostali tudi v prihodnje med uspešnejšimi gospodarskimi subjekti na Slovenskem. Napor v tej smeri gre vsekakor pozdraviti, predvsem zaradi spoznanja, da se je treba v novo smer premakniti že tedaj, ko stara organiziranost preživlja svoje zrelo obdobje in s tem kaže vse svoje notranje in zunanje slabosti. Zadedeni pravi trenutek za sprožitev tovrstnih procesov v rameroma veliki združbi, kot je železarna, lahko že samo po sebi pomeni pridobiti znatno prednost pred tekmeci, katerih spoznanja še niso segla tako daleč. Reorganizirati se končno pomeni tudi na višji stopnji uresničiti zahtevo po pravih ljudeh na pravih mestih, jih spraviti v prava razmerja, v katerih bodo ustreznejše in učinkoviteje delovali.

Vsekakor pa velja, kot sicer za veliko drugih področij, da o enotnem razumevanju pojma »organizacija« ne moremo govoriti. Iz tega izhaja, da če že ne drugače, moramo različne poglede in opredelitve med seboj soočiti in po metodi eliminacije izločiti vse, kar med seboj ni skladno, si nasprotuje in izbrati tisto, kar najbolj natančno in celostno predstavlja bistvo organizacije. Žal tudi tu še vedno velja tisto prvo o neenotnem razumevanju pojma samega.

Ni moj namen, da bi poučeval mnogo pomembnejše od sebe in strokovnjake na organizacijskem področju, izkoristil bi le poziv sestavljalcev in naročnikov projekta RPO po odkriti izmenjavi mnenj v zvezi s tem pomembnim procesom. Zavedam se, da omejitveno deluje tudi količina mojega znanja s tega področja, kakor tudi to, da vsaj do sedaj ni bilo kaj velike javno rečenega o projektu iz sredin, ki jim prinaša največje spremembe. Ker izhajam iz vzdrževanja, se tudi nimam namena spuščati na področja, ki s tem niso v neposredni zvezi.

V seminarskem gradivu smo na strani 27 v poglavju »Dodatni predlogi boljše organiziranosti« bili seznanjeni z zahtevo po združitvi obeh vzdrževalnih tozdov in njuni organizaciji po proizvodnih in ostalih sistemih. Za zahtevo in predlog je sestavljalec verjetno imel argumente, ki so močnejši in bolj prepričljivi od v tem poglavju zapisanih, zato bi bilo zanje dobro vedeti, preden se odločimo za korenite spremembe.

V sodobnem proizvodnem procesu je človek vse manj v vlogi neposrednega izvajalca in vse bolj v vlogi nadzornika poteka tehnoloških procesov, največji problem v delovanju industrijskega obrata pa je v zagotavljanju njegovega delovanja. Delovna sredstva morajo v predvidenem času neprenehoma delovati v mejah točnosti, za katera so bila proizvedena. Ni malo strokovnjakov, ki zagotavljajo, da so glede na današnje stopnje proizvodnosti opreme in dosežene organizacijske ravni prav prekinitve dela zaradi odpovedi opreme najbolj izrazit problem organizacije

dela v obratih. Zanimivo je, da na te trditve razlike v družbenoekonomskih sistemih sploh nimajo vpliva. Najnovejša tehnologija in iz nje izhajajoči visoki stroški delovnih sredstev so dvignili vzdrževanje v področje temeljnega pomena za ravnatelja in upravljalca proizvodne funkcije.

Zahtevano stanje proizvodnih sredstev in opreme pa določa in pogojuje položaj in organiziranost te pomembne funkcije. Od tod tudi pomen in skrb za to funkcijo v modernem proizvodnem procesu.

Organiziranost funkcije vzdrževanja je običajno prilagojena naslednjim možnostim združbe (delovne organizacije) in okolja tako, da je:

- centralizirana
- decentralizirana
- mešana.

Glede na značilnosti posameznega tehnološkega procesa pa bi lahko določili še drugi dve skrajnosti:

a) mojstri in delavci v proizvodni enoti sami izvršujejo ob proizvodnih še vzdrževalna dela in naloge

b) za vzdrževanje delovnih priprav in naprav je v celoti zadolžena posebna organizacijska enota.

Vendar velja poudariti dejstvo, da se praviloma nikjer ne srečamo s čisto obliko ali tipom vzdrževanja. Srednjo, najpogostejše izbrano pot predstavlja ustanovitev posebne organizacijske enote, v kateri zaposleni izvršujejo vsa večja opravila in naloge s področja vzdrževanja, nekatera, predvsem manjša popravila in mazanje pa prepuščajo delavcem v proizvodnem obratu.

Tako organiziranost vzdrževanja pogojuje tudi dejstvo, da opravila pač niso homogena, da naloge niso enakomerno razdeljene skozi čas itd. Zaradi tega povzroča to stanje mnogo mrtvega časa, ki je pokrit z večjim številom zaposlenih, kot bi v drugih razmerah bilo potrebno. Ni slučaj, da prav zaradi tega velja tudi pri nekaterih zahodnih avtorjih vzdrževanje za najbolj neučinkovito funkcijo v industrijskih združbah. Od tod tudi želja in zahteva po izboljšanju.

Z raziskavo neke ameriške svetovne organizacije so na osnovi podatkov ugotovili, da vzdrževalci porabijo manj kot tretjino delovnega časa pri produktivnih opravilih, vse

drugo se izgubi v številnih neproizvodnih aktivnostih.

Centralizacija vzdrževanja običajno vodi k boljši izrabi delovnega časa in boljši izrabi strokovnega potenciala, medtem ko decentralizacija skupin vzdrževalcev po različnih obratih ob sicer nekaj višjih stroških omogoča hitrejšo ukrepanje.

Predlog boljše organiziranosti vzdrževanja v sklopu RPO govori o obeh variantah. V drugem delu govori o tem, da naj vendarle prevlada združeno elektro-strojno vzdrževanje po proizvodnih in ostalih sistemih, kar razumem kot čisto obliko decentraliziranega vzdrževanja. Tako, ali vsaj temu močno podobno vzdrževanje smo poznali tudi doslej, le da ločeno za strojno-gradbeno in elektro stroko.

V borbi za učinkovitejšo in cenejšo vzdrževanje so torej različne poti, mnoge omejene tudi z vplivom okolja. Boj proti mrtvim (nekoristno porabljenim) časom je eden od prvinskih ukrepov za pocenitev in v drugi posledici funkcionalno organiziranost vzdrževanja. Zadev se vzdrževalci lotevamo na različne načine, tudi v skladu s filozofijo najvplivnejših struktur med nami samimi. Pot ni samo ena, pogosto imajo vplivi okolja večjo težo kot trezen premislek in argumenti onih, ki jim je naša dejavnost namenjena, ter seveda nas samih. Pri ocenjevanju uspešnosti posameznega koncepta pa velja upoštevati še vse posebnosti, razvojno pot in seveda realne možnosti v preteklosti, ki so dale osnovo za današnjo rast in razvoj, kakor tudi to, da je sodba o drugem eno najkompleksnejših in nevhvaležnih človekovih dejanj.

V tozdu Elektrotehniške storitve smo že zelo zgodaj spoznali, da brez visoko strokovnih kadrov ne more biti učinkovitega vzdrževanja, kaj šele naslednje faze — spreminjanja obstoječega stanja na boljše. Ohranjanje stanja (opreme za proizvodnjo) je najvišji cilj statičnega tipa vzdrževanja, medtem ko dinamični tip in išoč duh težita k spreminjanju stanja na bolje. Razmeroma visoka koncentracija strokovnjakov različnih profilov nas je glede na pogojno neizkoriščenost le-teh zaradi narave dela samega ter velike želje po afirmaciji z rezultati dela prisilila, da smo poiskali po eni strani višje oblike vzdrževanja (preventivno vzdrževanje) in po drugi take oblike profesionalne dejavnosti posameznika, da je bil zadovoljen pogoj strokovnega

napredka in potrjevanja. Na tej poti smo vztrajali, uspehi so evidentni. Ugotovili smo tudi, da večina mladih strokovnjakov bolj ceni možnosti izkazati se in napredovati v stroki kot doseči visok osebni dohodek v umirjenih, strokovno zaspanih sredinah.

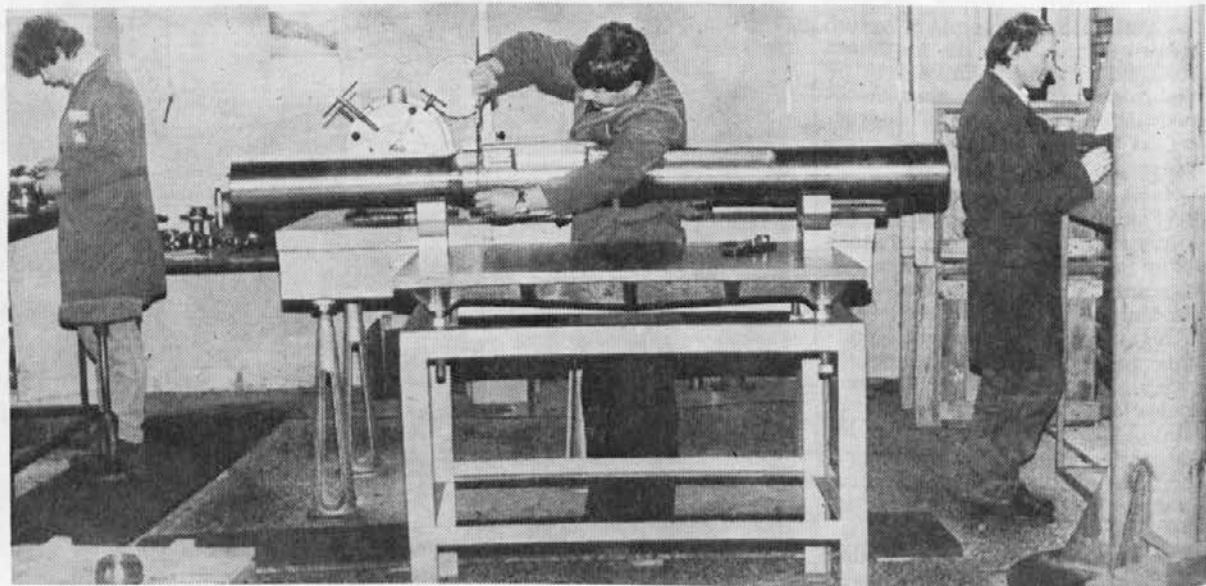
Z delom na razvoju, investicijah, snovanju novih tehnologij in izdelkov, z delom na mejnih nalogah in pri reševanju neposrednih problemov proizvodnje smo dobro izkoristili potencial znanja vzdrževalcev, a jih še vedno dovolj trdno vezali na vzdrževalni kompleks prek preventivnega in interventnega vzdrževanja. Sodelovanje pri investicijah in neposredni angažma pri njihovem izvajanju in vodenju nam prinaša dobro poznavanje proizvodnih naprav in tehnologije daleč pred zagonom investicije, zato njih prevzem v vzdrževanje ne predstavlja problema.

Način našega dela pa kljub dobrim rezultatom marsikomu ni najbolj všeč. V procesu vzpostavljanja in uresničevanja poslovnih ciljev mora imeti vsak član združbe neko določeno vlogo, sicer ga združba ne potrebuje. Čistost te nesporne trditve in njeno osnovanost potrjujejo tudi vik in krík prizadetih, celo užaljenost in nekooperativnost, kadar se srečamo na mejnih področjih, ki si jih neupravičeno lastijo nekatere strukture, kot da so cilji naših prizadevanj manj od ciljev posameznikov. Strah pred nepotrebnostjo, predvsem neupravičen, je že marsikdaj bil vzvod, ki je premikal v zgrešeno smer.

Nameravana združitev bo dodobra pretresla tudi našo sedanjo organiziranost. Na njeno določitev (vzpostavitve) in učinkovito ter uspešno delovanje vpliva več dejavnikov, predvsem notranji in zunanji. Za prve lahko trdimo, da so pri subjektih nove združbe zelo različni, drugi so za oboje enaki. Najmanj, kar je pričakovati od pobudnikov združitve, je, da se v predhodnem postopku najbolj različni dejavniki uskladijo in prilagodijo na želeno vrednost, če se hočemo izogniti nenormalnostim pri znani krivulji sprememb delovne učinkovitosti v fazi spreminjanja organizacije. Vendar se že zdaj zdi, da bo notranja kadrovska organizacijska sestava najtrši oreh od vseh.

S tega zornega kota je tudi odgovornost predlagatelja sprememb velika in zdi se čudno, da jo tako samozavestno nosi sam.

Ivan Vušnik, tozd ETS

Team

MNENJSKA RAZISKAVA ŽELEZARNE RAVNE '86

Strokovni delavci v Železarni Ravne

(nekaj ugotovitev in sugestij)

Namen, da spregovorimo o položaju in vlogi strokovnega dela (oz. strokovnih delavcev), kaže na to, da se bomo morali spoprijeti s specifičnostmi, ki izhajajo iz funkcionalne delitve dela, ki oblikuje razne poklice. Ne moremo ravno trditi, da smo v preteklosti poudarjali tak pristop, celo obratno — teza o tem, da so znotraj industrijske delovne organizacije različne skupine, je večkrat dobila političen prizvok in poudarjala težko spravljiva nasprotja med »delavci« in »upravo«. Iz tega naslova niso bile zaželeno razprave o različnih skupinah, ki jih poraja delitev dela. Vsi sistemi v mikroorganizaciji so bili enotni ravno zato, da bi poudarjali to enotnost, čeprav zahteva sodobna mikroorganizacija nekatere razlike.

V strahu, da se ne bi razvil enoten duh Železarne Ravne, da ne bi razbili zahteve po »enakih možnostih za vse«, smo pristali v sedanji praksi le na nekaj izjem:

- individualni časovni normativi za proizvodne delavce
- različne kontrole kakovosti

medtem pa smo sistem organizacije delovnega procesa pustili enak za vse zaposlene (enak princip opisov del in nalog, enak princip razvida, da o enotnem sistemu nagrajevanja sploh ne podvomimo). Da o razlikah, ki jih nujno prinaša s sabo funkcionalna delitev dela, nismo eksplisitno nikoli govorili (bi pa pri vsakem mikroorganizacijskem posegu to nujno morali), kaže tudi klasifikacija zaposlenih na delavce na obdelavi materiala in na delavce na obdelavi podatkov, ki je zelo ohlapna, pa še zelo tradicionalistična, saj poskuša na neki kompromisarski način rešiti vprašanje »delavcev« in »uslužbencev«, čeprav to v naših pogojih sploh ni potrebno. Če želimo razlikovati zaposlene, potem moramo najprej razčistiti namen tega razlikovanja, nato pa postaviti načelne kriterije za razlikovanje. Ker so te razlike pomembne šele na nivoju mikroorganizacije delovnega procesa, so bile do sedaj v sociološko — organizacijski stroki zanemarjene oziroma je normativna ureditev tega vprašanja vsaj dva koraka za normativno ureditvijo makrosamoupravljanja.

DEFINICIJA SKUPINE, KI SMO JO OPAZOVALI

Iz celotnega vzorca, ki je na ravni Železarne Ravne strukturiran vzorec v velikosti 679 delavcev (11% zaposlenih), smo izbrali za opazovanje skupino, ki opravlja strokovna dela na vseh nivojih, torej od tehnološko — tehničnih priprav proizvajalcev do vseh skupin strokovnih služb. V njej ni vodstvenih in vodilnih delavcev, čeprav tudi del svojega časa rešujejo strokovne probleme. Predpostavljamo namreč, da sta status in vloga, ki ju imajo, bolj povezana z vodstveno funkcijo kot pa s strokovnim delom.

Tako izločena skupina šteje 75 strokovnih delavcev in je kot taka premajhna, da bi lahko vse dobljene rezultate v celoti posplošili, a seveda dovolj velika, da v kombinaciji z nekaterimi znanimi parametri oblikuje podoben statusa strokovnjakov in sugerira nekaj predlogov za izboljšanje stanja. Predvsem tam, kjer so odgovori zelo koncentrirani, kaže na to, da obstajajo nekatere posebne značilnosti, ki jih ima le ta skupina, po drugi strani pa nekatera popolna enačenja z vsemi ostalimi kažejo na to, kako uspešno smo z enotnimi sistemi »zatrli« pričakovano različnost.

Signalni znak, ki je pomenil opozorilo, da je treba globlje pogledati, kaj se dogaja s strokovnimi delavci, je vsekakor izraženo mnenje — ugotovitev, da imajo strokovni delavci podpoprečen vpliv na sprejem raznih odločitev v svojih okoljih in da so dejansko dobili minimalno število glasov (8 od 679) (1,2%). To dejstvo pa podkrepi še podatek, da čez 50% vprašanih meni, da so odločitve strokovnih služb le redko oziroma včasih pravilne.

MOTIVACIJA STROKOVNJAKOV

Dvofaktorska teorija motivacije, ki trdi, da obstajata dve skupini motivov, naj bi še posebej veljala za strokovne delavce. Empirični podatki, dobljeni s to raziskavo, potrjujejo, da po tej plati v železarni nismo izjema. Torej, če niso higieniki dovolj zadovoljni (osebni dohodki, način vodenja, ...), potem povzročajo nezadovoljstvo, toda sami seveda niso dovolj, če jih ne spremljajo intrinzični motivatorji (avtonomnost, možnost samopotrjevanja, zahtevno-ustrezno delo), ki stimulirajo zadovoljstvo, ki pa spet ne odigrajo vloge, če prej niso zadovoljni osnovni socialni pogoji.

Ko razpravljamo o vlogi in pomenu osebnih dohodkov pri strokovnih delavcih, se zavedamo, da ima splošen nivo OD zelo velik pomen in da so tem nivojem povezane potencialne spremembe sistema delitve. Ob vprašanju, kakšen bi moral biti odnos med najnižjim in najvišjim OD v železarni, če bi izhajal iz dela, lahko vidimo, kako se mnenja strokovnih delavcev ločijo od poprečnega mnenja v železarni.

razpon	v % strok. delavci	v % vsi delavci
1 — vsi enako	1,4	21,6
2 — 1 : 2	5,5	15,4
3 — 1 : 3	17,8	16,4
4 — 1 : 4	15,1	11,0
5 — 1 : 5	15,1	6,0
6 — 1 : 6	2,7	2,0
7 — neomejeno	34,2	16,0
8 — ne vem	8,2	11,6

Zagotovo je nemogoče, da bi v takih socialnih razmerah (pa tudi taki davčni politik) imeli neomejene razpore OD, nedvomno pa je izraženo nezadovoljstvo z obstoječim razponom. Večkrat smo rekli, da je razpon 1 : 4 v analitični oceni »relativna pravičnost« v Železarni Ravne. To zdaj nedvomno lahko potrdimo, saj je le 11,0% vprašanih izbralo tak razpon in bi torej ob kateremkoli trenutku odprto vprašanje razponov pomenilo najtežjo obliko sporazuma.

Ker smo že na začetku tega poglavja rekli, da strokovnjak ustreznega dela ne meri samo z osebnim dohodkom, ampak predvsem s samostojnostjo in kreativnostjo, ki mu jo posel ponuja, pogledajmo še nekaj podatkov, kaj menijo strokovni delavci železarne o »notranji« motivaciji.

Lahko rečemo, da, kot sami izražajo, imajo strokovnjaki precej možnosti za izražanje svojih sposobnosti in idej pri delu. Prav tako so odgovori o možnosti poklicne kariere pozitivni. To dvoje skupaj pa zagotovo predstavlja pomembno notranjo motivacijo za uspešno in učinkovito delo. Naši strokovnjaki v večini lahko izražajo svoje ideje in vidijo sistemsko možnost, da naredijo poklicno kariero v železarni.

Prav gotovo je k tako optimistični sliki pripomogel sistem strokovnega razvoja, saj obstaja zveza med starostjo in pozitivnim odgovorom o možnosti poklicne kariere.

Spet v šoli

NEKAJ PREDLOGOV

1. Dvigniti splošni nivo OD, kar je seveda povezano z rezultati dela, toda že odstopanje od okolice lahko pomeni prvi korak. Siva ekonomija strokovnih delavcev je zagotovo ovira tudi pri pripravljenosti strokovnjakov za sprejem ustvarjalnih nalog, saj te večkrat zahtevajo še dodatno izobraževanje in žrtvovanje prostega časa.

2. Omogočiti klimo, ki bo dopuščala uresničitev sistema usmerjenih inovacij in ustvarjalnih nalog tretje stopnje, saj sta to dva mehanizma, ki nadomeščata (vsaj za najboljše strokovne delavce) željo po večjih razponih v OD. Sistem usmerjenih inovacij bo samo s praktičnimi primeri potrdil svojo teoretično vrednost.

3. Vzpostaviti sistem javne strokovne kontrole. Dejstvo je, da časovna in finančna kontrola (slednja bolj pri RR nalogah) ne moreta biti učinkoviti na nivoju visoko strokovnega dela, zato moramo vzpostaviti javno strokovno kontrolo. Ta bo prišla do izraza pri ocenjevanju elaboratov, pri razvrščanju člankov v tri kategorije. Člani strokovnih komisij morajo biti tudi predstavniki univerze (oziroma posameznih fakultet), saj bomo le na ta način upravičili resnost pristopa. Vsi rezultati RR nalog morajo biti javno predstavljeni, aktivni ali društva posameznih strok (kot je aktiv družboslovnih delavcev, DIT, ...), pa morajo poznati te rezultate in razviti o njih strokovne razprave (tudi prepire, če je potrebno).

MIKRO ORGANIZACIJA DELOVNEGA PROCESA STROKOVNIH DELAVCEV

Mikroorganizacija delovnega procesa je pri nas razvojno še zelo zanemarjena in v bistvu temelji na taylorističnih odnosih, ki porajajo na področju strokovnega dela celo vrsto potencialnih (latentnih) konfliktov med strokovnjaki in vodstvenimi delavci. Zagotovo je jasno, da je strokovno delo lahko res učinkovito le ob zelo elastični in sproščeni organizaciji. Togi predpisi, jasni in večnivojski hierarhični odnosi, toga razporeditev delovnega časa, ponavljajoča se delitev dela znotraj skupine, vse to predstavlja klimo, ki ne podpira ustvarjalnega vzdušja in ne poraja inovacij.

Sistem individualnih opisov del in nalog, ki ga je mogoče kolikor toliko strokovno izvesti na nivoju proizvodnega dela (pa še tam nima svoje racionalne utemeljitve), smo prenesli tudi na nivo strokovnega dela. S tem smo v daljšem časovnem razdobju vzgojili precej individualizma (kar je v nasprotju s pravim strokovnim delom, ki je skoraj vedno multiprofesionalno) in podkrepili sistem ponavljajočih se rutinskih opravil.

Nekateri empirični rezultati, ki jih bom navedel v nadaljevanju, pričajo, da smo bili »uspešni«.

Strokovni delavci v železarni postavljajo na prvo mesto ovir za boljše delo slabo organizacijo dela. Da je trditev resnična, lahko razberemo še iz nekaterih drugih odgovorov.

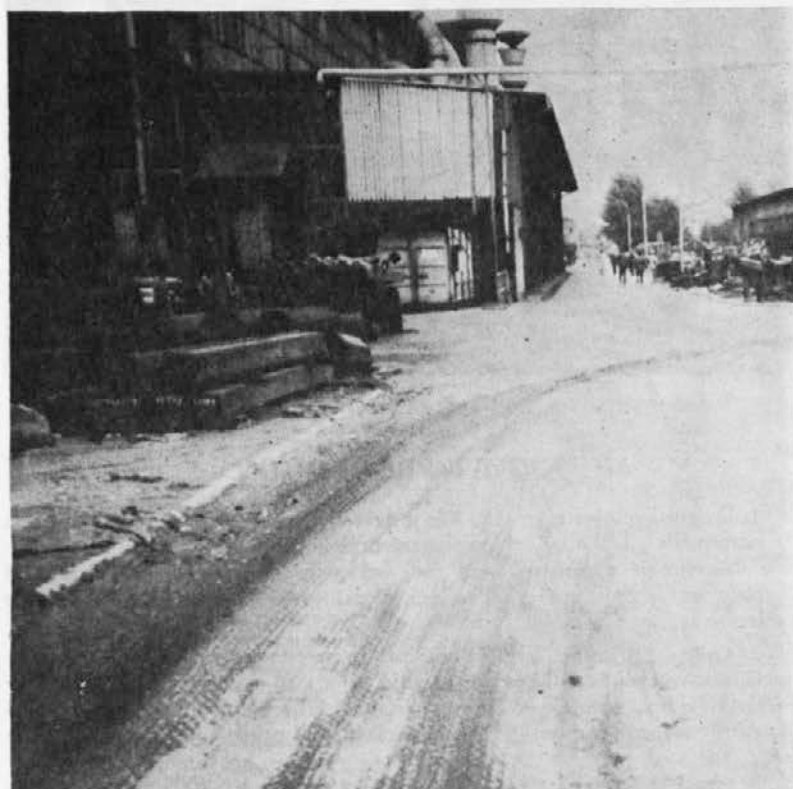
Poglejmo nekaj podatkov:

— Kaj je najbolj značilno za delitev dela v vašem oddelku?

PROŠNJA VOZNIKOM:

NE PREPOLNO IN NE PREHITRO

O problemih vzdrževanja cest v železarni največ pišemo pozimi, vzdrževalci cest pa želijo, da nanje opozorimo tudi zdaj, sredi poletja. Pravi, da tozdu Transport in zunanjim prevoznikom zaman naslavljajo prošnje, naj vozijo po železarni **samo zvrhane** tovornjake razsutih tovorov (peskov ipd.). Ker jih nalagajo kopasto, skozi ovinke pa vozijo prehitro, so ceste, kot se vidi tudi na fotografiji, kar naprej posute. Razsuti material morajo vzdrževalci SGV najprej odkidati, nato pa cesto počistiti s pometalnim strojem, ki ga naročajo pri Komunalnem podjetju Prevalje. Na uro stane 16.776 din, v letu 1987 pa je SGV plačal zanj že 843.000 din. Če posutih cest ne počistijo pravočasno, spira dež te peske v kanale. Za njihovo čiščenje najema SGV avtocisterno, ki stane 18.030 din na uro, letos pa je železarna plačala zanj že 3.287.165 din.

Naj se že zdijo ti stroški komu veliki ali majhni — treba jih ni (razen za spomladansko čiščenje). Gre pa tudi za estetski videz cest in predvsem za varnost, ki bi morala biti v prvi vrsti v interesu voznikov samih. Če gledamo stvar s te strani, geslo: ZMerno polno in Zmerno hitrostjo — ne bi smelo ostati neuresničljivo.

M. P.

Dokaz več, da železarna potrebuje urejeno kolesarnico

		rang
a) vsak točno ve, kaj je njegovo delo	40,5 %	1
b) o delitvi dela se sproti dogovarjamo	17,6 %	4
c) vodja sproti deli naloge	18,9 %	3
d) eni imajo preveč dela, drugi premalo	23,0 %	2
— Koliko ur učinkovito na dan vi opravljate svoje delo?		

	proizvodni delavci	strokovni delavci	vodstveni delavci
a) manj kot 4 ure	4,7 %	0 %	4,8 %
b) 4 do 5 ur	8,0 %	16,0 %	6,0 %
c) 5 do 6 ur	18,8 %	37,3 %	22,6 %
d) 6 do 7 ur	51,8 %	30,7 %	40,5 %
e) več kot 7 ur	16,7 %	16,0 %	26,2 %

— Kdaj je delo lažje organizirati in kvalitetno izvesti?

		rang
a) kadar je čimbolj podrobno predpisan postopek in potek izvedbe	51,4 %	1
b) kadar je predpisan postopek, način dela pa ne	9,5 %	4
c) kadar je postopek okvirno predpisan	10,8 %	3
d) kadar nas ne omejujejo razni predpisi in navodila	28,4 %	2

Zelo prisotno je torej mnenje pri strokovnjakih, da vsak točno ve, kaj je treba narediti, kar se potrjuje tudi v želji, da so čimbolj podrobno predpisani postopki in načini dela. Vse to seveda kaže na dejstvo, da so ponavljajoče se in rutinske naloge bolj prisotne od ustvarjalnih, za katere je nemogoče predpostavljati vnaprej predpisane načine in postopke dela. Skupaj s trditvijo, da je pogosto prisoten način dela, da vsak skrbi le za svoje delo, lahko sklepamo, da smo tudi pri strokovnih delavcih razvili individualizem in željo po »predpisologiji«.

NEKAJ PREDLOGOV

1. Sprostiti organizacijo v strokovnih službah; zmeraj manj temeljiti na hierarhiji in vodstveni kontroli; zmeraj bolj temeljiti na reševanju problemov (torej oblikovati profesionalne »problemske« skupine) in na strokovni samokontroli ter javni kontroli. Na ta način bi morali doseči večjo izkoriščenost delovnega časa in enakomernejšo obremenjenost.

2. Opustiti geslo »pravi človek na pravo delovno mesto«, saj mora za strokovnjake veljati možnost, da si novo delo sami poiščejo in ustvarijo. Le grobo razporeditev v organizacijsko enoto, določitev mentorja in definiranje problema mora zadostovati, da novo sprejeti strokovnjaki pokažejo svoje sposobnosti in interese. Na ta način se bo tudi bolj izoblikovala višja stopnja identitete med osebnostno vlogo in poklicem, s tem pa se tudi poveča motivacija za delo.

SKLEPNE MISLI

Vloga strokovnega dela je za nadaljnji razvoj vsake delovne organizacije izrednega pomena. Na neki način je v današnjih pogojih to prav gotovo ključen faktor stagnacije ali razvoja. Zato ni nepomembno, v kakšnih pogojih in sistemih se nahajajo ti strokovni delavci.

Ne trdim, da sem obdelal vse vidike, nasprotno, le dva izmed številnih, ki bi jih lahko izbral. A kljub temu se je jasno pokazalo, da gre za specifično skupino, ki ne glede na smer oziroma specializacijo, ki jo pokriva, zahteva nekatere specifičnosti, ki jih v preteklosti nismo zmeraj hoteli priznati.

Vse to razmišljanje nas sili k temu, da še bolj spoznamo pomembnost sistemov, ki smo jih pred kratkim sprejeli, in nujnost sprememb, ki jih načrtujemo.

Brane Žerdoner

Kaj bo sram nas? Sram naj bo tiste, ki se za ta korak ne odločijo

V Železarni Ravne je bilo decembra leta 1985 1394 delavcev, ki niso imeli dokončane osnovne šole. Sistematiziranih delovnih mest brez izobrazbe pa je bilo manj kot 100.

Zato so v kadrovske službi sklenili vse takšne delavce povabiti, da osnovno šolo dokončajo. V anketi, ki je zajela 1035 zaposlenih (vse, ki niso bili starejši od 45 let), je 40,5% delavcev izrazilo interes za to. Drugi ne, med razlogi pa so najpogosteje navedli, da se po več letih težko odločijo za šolo, da so prestari ali da nimajo dovolj prostega časa.

V šolskem letu 1986/87 je nato 47 delavcev obiskovalo osnovno šolo. Ker je imela večina dveizmensko delo, so jih razdelili v dva razreda, ki sta imela pouk vsak drugi teden oziroma so kandidati lahko prehajali iz razreda b v razred a. Oblika pouka je bila večerna predmetno-tečajna. Za tiste, ki niso imeli 5. ali 6. razreda, so prej pripravili posebne inštrukcijske oblike. Pouk so imeli v OŠ na Prevaljah, njegovo izvedbo pa je prevzela Delavska univerza Ravne.

Šolanje je uspešno končalo 35 učencev. Nekateri so nehali vmes, ker se jim je zdelo pretežno ali so imeli druge objektivne razloge.

Kot je razvidno iz Poročila o izvedbi in organizaciji osnovne šole za delavce Železarne Ravne, ki ga je napisal direktor Delavske univerze Rudi Krenker, so bile sprva s kandidati velike težave. Niso imeli delovnih navad, niso bili vajeni reda, bili so slabo pismeni, neiznajdljivi in površni. Toda z individualnim delom so za vsakega ugotovili predznanje in na tej osnovi določili startno osnovo. Delo so nato zastavili skupinsko, boljši so pomagali slabšim. Postajali so vse bolj homogen kolektiv, pomagali in sestajali so se tudi v prostem času, spodbujali so drug drugega.

Tako organizatorji; za mnenje pa smo vprašali tudi nekaj naših »učencev«. Zanimalo pa nas je še, zakaj se niso učili takrat, ko bi se morali in od kod zdaj odločitev za šolanje.

Delavka, 30 let: »Ko je bil čas za to, se nisem učila. Starši me niso silili, sama pa tudi nisem imela pameti. Že večkrat sem se zdaj, ko delam, odločala, ali bi šla napraviti osnovno šolo ali ne. Vedno je prišlo kaj vmes. Toda želja, da bi šolo imela in z njo potem tudi večje možnosti za napredovanje z zdajšnjega delovnega mesta, je prevladala. Zdaj šolo imam in mi ni žal, da sem se žrtvovala. Težko je bilo, a šlo je.«

Delavec, 39 let: »Pri meni ni bil problem pameti, ne, zrel sem bil premalo, pa tudi finance so me prisilile, da sem šel v priučno. Zavest o pomembnosti znanja imam ves čas, saj ne prebiram le Sportskih, zanimajo me tudi druge stvari. Res pa je, da sem predvsem človek prakse, nisem za filozofiranje.

Zdaj sem se za osnovno šolo odločil, čisto zaradi formalnosti — da se poveča »pismenost« slovenskega naroda. Najbrž pa tudi zato, ker me je jezilo, da so drugi samo zato nekaj več, ker imajo šole, drugače pa so lahko tudi praznih glav.

Kljub temu sem s šolo nekaj pridobil. Če ne drugega, delavnost, aktivnost. Poudariti pa moram, da nam ta šola nikakor ni bila podarjena. Kdor je hotel imeti dobro oceno, je moral precej pokazati.

Predavanja so bila v redu, le premalo stikov smo imeli med šolanjem z Delavsko univerzo in železarno. Obsežno je bilo zelo, mogoče celo preveč. Sicer pa — nekateri niso imeli niti šest razredov.

Naprej se ne mislim šolati, mogoče bom še kakšen tečajek naredil. Nimam potrebe, saj sem s tem delovnim mestom zadovoljen.«

Delavka, 45 let: »Nihče me ni zravnil, da bi se učila. Na kmetih so potrebovali predvsem pridne roke, zato so bili starši veseli, če si bil čim prej iz šole. Otroci pa sam tudi ne sili. Za mene so morali starši celo kazni plačevati, ko sem ostala doma, saj sem bila še šoloobvezna.

Zdaj sem se za šolanje odločila, ker mi je bilo nerodno. Ne da bi me kdo od sodelavcev poniževal, le sama sem se neprijetno počutila.

V šoli je bilo zelo v redu. Učiti se je res bilo treba veliko, toda imeli smo dobre učitelje, pa tudi naš kolektiv je bil v redu. Najhuje je bilo na začetku, potem pa je bilo vedno boljše, na koncu celo odlično.

Zdaj ne mislim napredovati, glavno je, da je zaradi šole izginil moj manjvrednostni kompleks.«

Delavka, 32 let: »Izstopila sem v 5. razredu, ker sem bila bolehnata, pa tudi veselja s šolo nisem imela.

Zdaj sem se odločila za osnovno šolo, ker sem spoznala, da je boljše, če jo imaš, ne zaradi napredovanja, samo zaradi sebe. Je pa seveda res, da so ti s šolo vrata bolj odprta.

O, učiti se je bilo zelo naporno. Čas sem našla po večerih in tisti teden, ko sem bila prosta. Pa še takrat — no, saj veste, kako je ob otrocih in vsem drugem delu, ki ga ima zaposlena ženska. Vsega skupaj pa mi res ni žal, se je splašalo.«

Delavka, 35 let: »Ko sem bila otrok, nisem imela interesa za šolo, odkar sem zaposlena, pa sem v sebi ves čas nosila željo, da bi dokončala osnovno šolo. Mi je že včasih kdo vrgel pod nos, da je nimam. Zdaj ko je za mano, sem zelo vesela. Bilo je naporno, a hkrati zelo lepo. Kdor je okleval, ali bi se odločil ali ne, pa se ni, mu je lahko žal. Kaj bi me bilo

sram! Sram naj bo tiste, ki so se šole lotili, pa jo pustili, in tiste, ki se za ta korak sploh ne odločijo. Učiti se vendar ni sramota!«

Delavec, 44 let: »Nedokončana osnovna šola me je najbolj mučila zaradi otrok. Hotel sem jima dokazati, da še nisem za staro železo. In sem res dokazal. Če bo v jeseni še kakšna možnost, nameravam šolanje — v metalurgiji — tudi nadaljevati. Delno tudi zaradi potreb dela.

Po toliko letih se je bilo težko začetni na novo učiti, a je s pomočjo otrok šlo. Tudi učitelji so bili razumevali, le ena učiteljica se mi je zdela krivična, a se je na koncu še ta spremenila. Sošolci pa smo se razumeli enkratno. Iz našega tozda nas je hodilo več; celo učitelj sem moral nekaterim biti. Nikakor mi ni žal, da sem se odločil za ta korak.«

Torej — če potegnemo skupne imenovalce — žal ni nobenemu, čeprav jih je šolanje stalo ogromno truda. Zanj so se v glavnem odločili sami zaradi sebe, za boljše občutek; zelo redki zaradi večjih možnosti napredovanja, redki zaradi potreb dela. So že samo taki, ki so z leti pridobili toliko prakse, da se jim osnovnošolsko znanje pri delu ne pozna. Zagotovo pa se pozna sicer, kajti, kot je zapisano v poročilu o šoli, ti delavci niso dokončali le osnovne šole, ampak so postali tudi širše razvite osebnosti.

Pomen osnovnošolskega izobraževanja odraslih je tako nesporen, in je treba tudi v prihodnje pri še preostalih 1300 naših delavcih brez osnovne šole iskati interes zanj.

H. Merkač

VARČUJMO PRI MALEM

Vsak pokvarjeni WC kotliček porabi 100 m³ vode mesečno. Pri pregledu smo ugotovili, da jih je v okvari v poprečju 20, in je ta izguba vode 2000 m³ ali 402.000 din na mesec.

Sodelavci, obveščajte svoje vodje, da bodo okvare čimprej odpravljene.

Robert Jamšek

ZA KAK DINAR NA ŠIHT

Bistveni podatek za letošnje počitniško delo je naslednji: število mladih, ki si želijo v Železarni Ravne prislužiti kak dinar, še naprej pada. Tako smo lani v treh poletnih mesecih sprejeli na delo 703 dijake in študente, letos pa le 578. Predvsem manjka polnoletnih fantov za metalurgijo. Tudi za pisarne ni zanimanja, saj se tam zelo malo zasluži.

Očitno, kot še ne doslej, pa je bilo letos pri počitniškem delu vprašanje, kako zaposlovati: ali prek ravenskega študentskega servisa ali ne.

V Železarni Ravne smo zaradi specifičnih pogojev dela odločeni, da zaposlujemo študente in dijake v svoji režiji. Toda precej jih misli, da takšna odločitev ni dobra, da gre za izkoriščanje mladih, saj se prek servisa precej več zasluži. Kot pa so povedali v naši kadrovske službi, takšni ne vejo, da železarna za nekoliko nižje plačilo nudi vsem malico in plača prevozne stroške.

Gotovo ni prav, da v občini Ravne begamo mlade ljudi z dvema različnima možnostima zaposlovanja med počitnicami. Drugo leto se bo treba zato še enkrat pravi čas dogovoriti za pravila.

H. M.

Smo stremljiv kolektiv

Sociologi naše železarnice so že drugo leto zapored izvedli raziskavo javnega mnenja med delavci naše tovarne. Anketne vprašalnike je izpolnilo 679 zaposlenih, kar je dobra desetina. Anketiranci so bili upoštevani po izobrazbi, spolu, starosti, narodnosti, delovnem mestu, izmenah in času zaposlitve. Zato lahko rečemo, da so zbrani in obdelani odgovori takšni, kakor da bi na vprašanja odgovarjal kdorkoli med nami.

Raziskava je obdelala naslednja področja:

- delovna problematika
- porazdelitev vpliva v delovni organizaciji
- vodenje in organizacija
- motivacija in napredovanje
- proces odločanja
- odnos do okolja.

Nekaj temeljnih ugotovitev:

Železarna Ravne je nedvomno zelo stremljiv (ambiciozen) kolektiv, v katerem delavci dosti razmišljajo o tem, kako kaj izboljšati in inovirati ter se bolje organizirati. Vztrajno se skozi vsa področja ponavlja tudi želja po dodatnem izobraževanju.

Manj rožnato pa lahko ocenimo socialno podobo v najširšem pomenu besede. Dosti preveč je namreč pasivnega odpora, ko se npr. delavci s čim ne strinjajo, vendar tega glasno ne povejo.

S tako obsežnimi raziskavami nekaj časa ne bi nadaljevali, saj je tudi primerjava med raziskavo

'85 in '86 pokazala, da ni prehudih odstopanj in se torej javno mnenje od leta do leta ne spremeni bistveno. Je pa že v tej ogromno dragocenega gradiva in opozoril na posamezne aktualne teme, ki jim kaže nameniti posebno pozornost in tako naj bi raziskovanja v prihodnje tudi usmerjali. Primer: zakaj imajo naši delavci slabo mnenje o strokovnih službah, kako v prihodnje še bolje dodelati delovanje samoupravnih delovnih skupin itn. Tudi mnenja in želje tozgov bodo seveda upoštevali.

Poglejmo na kratko, kaj kaže raziskava po posameznih področjih.

DELOVNA PROBLEMATIKA

— Večina delavcev je zadovoljnih z delom, tozdom in delovno organizacijo. Delo jim je enako zadovoljstvo kot dejavnosti v prostem času.

— Ovire pri delu naj po njihovem odpravijo vodje, pa tudi delavci sami jih odstranjujejo.

— Odnosi med delavci so tesnejši, kot jih zahteva delo. Bolj normalno se jim zdi sodelovanje pri delu kot tekmovanje med seboj.

— Če je delitev dela jasna, je jasna tudi odgovornost zanj. Jih pa samo 34% pravi, da točno vedo, kaj je njihovo delo, 76% pa, da za svoje delo odgovarjajo.

— Naši delavci v poprečju čutijo odpor do menjavanja delovnih mest.

— Samo 40% jih meni, da imajo dovolj znanja, 46% pa želi več znanja in se torej želi tudi izobraževati.

— Večina jih ima aktiven odnos do dela in zato razmišljajo tudi o izboljšavah.

— Večina je proti 4-izmenskemu delu.

PORAZDELITEV VPLIVA V DELOVNI ORGANIZACIJI

— Največji vpliv na odločanje pripisujejo delavci vodilnim. Delavski svet je po njihovem na 3. mestu, zbor delavcev na 4., DPO pomenijo na tem področju zanemarljivo malo.

— Da delegati prenašajo mnenja baze na delavski svet, jih meni le ena tretjina. Samo ena petina delavcev se zmeraj strinja z odločitvami samoupravnih organov in vodstva. Polovica jih ne zaupa preveč strokovnim službam.

— Uresničujejo tako skupne kot osebne interese.

— Razhajanja med vodstvenimi in nevodstvenimi delavci so kar pogostna, med delavci pa so odnosi v poprečju dobri.

— Večina verjame, da ni pametno prehitro izražati lastnega mnenja. Kar 36% je raje pasivnih, kot da bi se izpostavljali. V nasprotju s to ugotovitvijo pa je tista, ki pravi, da jih kar 55% lahko kritizira brez posledic.

— Večina jih meni, da so prekinitev dela samo dejanje v skrajni sili, približno enako število pa jih meni, da so stavke tradicionalno sredstvo delavskega boja, kakor da so v nasprotju s samoupravljanjem.

VODENJE IN ORGANIZACIJA

— Delavci pričakujejo od vodje strokovno pomoč.

— Vodje namenjajo največ pozornosti trenutnim potrebam. Pripravi dela in odnosom med posameznimi oddelki mnogo manj.

— Delavci bi prej prenesli manjšo sposobnost in strokovnost vodij kot nepoštenost. Vodstveni in vodilni pa nestrokovnost zamerijo.

— Delavci se na vodje veliko obračajo zaradi OD, dopustov itn.

MOTIVACIJE IN NAPREDOVANJE

— Močna je težnja k uravnolovki pri osebnem dohodku (velika večina je za razpon OD 1 : 2). Za družino se jim zdi primerno, če bi mož in žena zaslužila dve poprečni železarniški plači plus eno tretjino.

— Želijo se izobraževati.

— Precej jih ubogljivost in podrejenost povezuje z možnostjo napredovanja.

PROCES ODLOČANJA

— Delavci dobijo največ informacij iz pisnih virov. Poprečno so zadovoljni z delavskimi sveti tozgov in delovne organizacije. Premalo vedo o tem, kaj se dogaja na sozdu, v zboru združenega dela in v sish.

— Delovna skupina se razvija v smer delovne funkcije (obravnavna probleme oddelkov, plane dela, norme, disciplino) in večje samoiniciativnosti.

— Neposredna demokracija (zbori, referendum) je ljudem bližja kot to, da jih zastopajo delegati.

— Bolj se zavzemajo za večja pooblastila poslovnih organov kot delavskega sveta. — Iz tega bi lahko sklepali na nezaupanje v lastne delegate.

— Med družbenopolitičnimi organizacijami se premalo čuti ZK.

ODNOS DO OKOLJA

— Delavci želijo, naj bo Železarna Ravne nosilka razvoja v občini, poskrbeti pa mora tudi za zaščito okolja.

— S tem, da bi bil nadaljnji razvoj možen le ob gradnji novih jedrskih elektrarn, ker drugih virov energije ne bo dovolj, se ne strinja 32,1% delavcev, sploh pa se ne strinja 45,8%.

Marjan Kolar

RACIONALNA RABA ELEKTRO ENERGIJE

DOSEDANJI VEČJI UKREPI

1978 Uveden je bil procesni računalnik s programom vodenja konic električne energije. S tem so bili znižani stroški te energije za 6—7 odst.

1984 Uveden je bil mikroprocesorski sistem za izbiro optimalnih parametrov za taljenje v EOP.

Instalirana je bila kompenzacija moči okoli 10 MVAR za zmanjšanje jalovih izgub.

Rekonstruirane so bile EOP 5 t, 10 t, 25 t, 40 t in elektro konti peči. Pri tem je bil uveden ponovni postopek, vodno hlajeni paneli ter odpraševanje, s čimer se je povečala specifična poraba elektro energije za 7—8 odst.

SPECIFIČNA PORABA kWh/t

EOP	1976	1986	Indeks
40 t VII	608	641	105,5
40 t VIII	615	650	106,7
25 t	590	668	113,3
10 t	662	641	97
5 t	726	696	96

Z uvedbo 40-urnega delovnega tedna bo porasla specifična poraba elektro energije zaradi prekinjanja proizvodnje v metalurških tozdih.

PREDVIDENI POTREBNI UKREPI ZA ZMANJŠANJE PORABE ELEKTRO ENERGIJE

— Rekonstrukcija EOP 40 t na UHP tehnologijo, s tem manjša specifična poraba elektro energije za ~18 odst. in manjša poraba elektrod za okoli 35 odst.

— Rekonstrukcija VF peči ASEA — povečanje proizvodnje in zmanjšanje specifične porabe elektro energije.

Varčevalni ukrepi pri porabnikih

- zmanjšati prazne teke strojev
- izbira porabnikov (ekonomičnost)
- toplotne izolacije, boljše tesnjenja peči
- zaostri tehnološko disciplino
- voditi procese zavestno v smislu najmanjše specifične porabe energije.

Vodstvo tozda ETS

Na robu fabrike

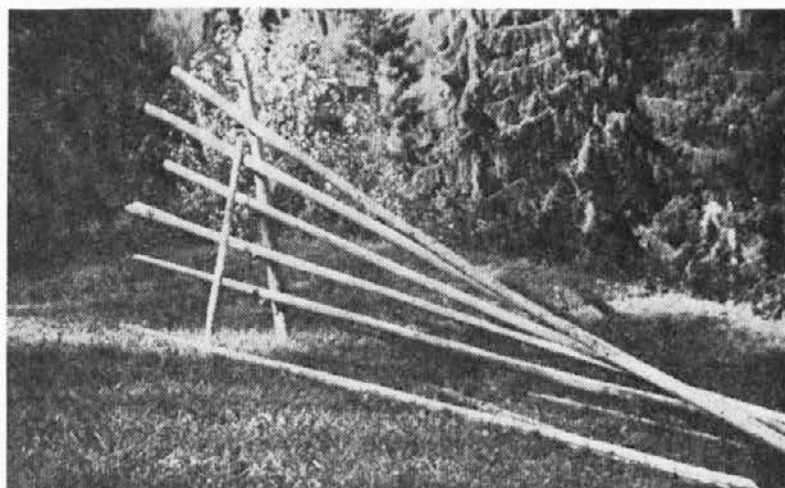

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 7706 Milobar, Židan, Spojevi s integriranim sklopovima I, II, 1985
- 7708 Hajdin N., Sekulovič M., Steel structures I, II, III 1986
- 7709 Pavlovič M. N., Steel structures, recent research advances 1986
- 7710 Andrejčič Radovan, Organizacijsko svetovanje in prenos znanja 1986
- 7711 Jereb Janez, Organizacija strokovnega usposabljanja 1980
- 7712 Možina Stane, Jože Florjančič, Planiranje in razvoj kadrov v OZD 1977
- 7713 Možina Stane, Jože Florjančič, Ustvarjalno komuniciranje v OZD 1986
- 7714 Jereb Janez, Uporaba računalnika pri organizaciji izobraževanja odraslih 1986
- 7715 Možina Stane, Jože Florjančič, Lipnik, Kejzar, Usposabljanje za poslovanje in organiziranje dela 1986
- 7716 Možina, Florjančič, Gabrijelčič, Osební, skupinski in organizacijski razvoj 1984
- 7717 Jones Hartley Martin, A practical introduction to electronic circuits 1985
- 7718 Okoshi Takanori, Optical fibers 1980
- 7719 Encyclopedia of Electronics 1985
- 7720 Ilešič — Ilešič, Dokumentarni akreditiv 1985
- 7721 Marc Pavel, Puharič Krešo, Prevozne klavzule 1986
- 7722 Villanuci Robert S., Avtgis, Megow, Electronic techniques 1986
- 7723 Bruce David, Modern Electronics, Basic, Devices and Applications 1984
- 7724 Sarch Ray, Data network design strategies 1983
- 7725 Nilsson I. Nils, Problem — solving methods in artificial intelligence 1971
- 7726 Rich Elaine, Artificial intelligence 1983
- 7735 Pittman, Zienkiewicz, Numerical Analysis of forming processes 1984.
- 7736 Hancock Les, Krieger Moris, The C primer 1986.
- 7737 Cramer William, Kane Gery, 68000 microprocessor handbook 1986.
- 7738 Ahson Si, Microprocessors with applications in process control 1984.
- 7739 Richard James L., Pascal 1986.
- 7740 Dietel M. Harvey, Dietel Barbara, Computers and data processing 1986.
- 7741 Toro del Vincent, Electric machines and power system 1985.
- 7742 Gray C. Elliot, Boiley E. Melbourne, Electrical construction and maintenance techniques 1986.
- 7743 Mirko Bunc, Integrirani marketing v turizmu 1986.
- 7745 Glocker R., Materialprüfung mit Röntgenstrahlen 1985.
- 7744 Jansen, Handbuch der digitalen Elektronik Bausteine in TTL und CMOS 1985.
- 7746 Byer L. R., E. K. Gustafson, R. Trebino, Tunable solid state for remote sensing 1985.
- 7747 Falkard Erich, Metallurgie der Schweissung nichrostenender Stähle 1984
- 7748 Andre Glikzman, Glupost 1986

Poročila institutov

- 3587/719/II Ule + sodelavci, Optimiranje toplotne obdelave obrezilnih orodij 1986
- 3587/720 Vodopivec + sodelavci, Raziskava vpliva aluminija in dušika na strjevalno strukturo in začetno plastičnost konti litih gredic 1986
- 3587/721 Velkovrh, Jamer, Šetina, Kontrola spektroskopskih standardov — IX 1986
- 3587/722 Osojnik, Kranjc, Aplikacija ionoselektivnih elektrod v metalurški analitiki 4. del 1986
- 3587/723 Prešern V., Termodinamični in kinetični pogoji reakcij v talini 1986
- 3587/724 Arzenšek B., Grašič M., Kveder A., Kos I., Godec A., Preoblikovanje jekel z mnogo karbidi z vlečenjem 1986
- 3587/725 Torkar, Kveder, Vodopivec, Rodič, Kos, Raziskava in razvoj nikljevih zlitin 1986

Čas po košnji

- 3587/726 Jarič A., O. Zupan, Ugotavljanje spremenjenih strojno-tehnoloških faktorjev na kvaliteto in izkoristek v proizvodnji livarskih peskov 1986
- 3587/727 Smajič N., Optimizacija EOP — VOD postopka izdelave nerjavnih jekel 1986
- 3587/728 Kmetič D., M. Gnamuš, M. Grašič, A. Rodič, Raziskava procesa valjanja compound jekel III. del 1986
- 3587/729 Smajič N., Superferitna nerjavna jekla 1986
- 3587/730 Exapt, NC-vrtalno frezalni stroj HS »— 2000 nort« s krmilnikom 1986
- 3587/731 Smajič, Steblaj, Petovar, Uporabnost domačega FeNi in vpliv oligoelementov v FeNi na lastnosti legiranih jekel 1986
- 3587/732 Lavrič, Kristan, Lagoja, Zlof, Izdelava in analiza jekel z nizko vsebnostjo kalcija in telurja 1986
- 3587/733 Zvokelj, Vodopivec, Ule, Degradacija lastnosti jekla pri uporabi in preostala življenjska doba jekel 1986
- 3587/734 Bačič, Lamut, Koroušič, Valant, Reakcijski model raztapljanja ognjevzdržnih materialov v žlindrah 1986
- 3587/735 Osojnik A., Razvoj metod ICP AES za analize novih kovinskih materialov I del 1986
- 3587/736 Jager, Rozman, Obal, Slabanja, Tušek, Raziskave možnosti priprave različnih

- odprtih grafitnih proizvodov za proizvodnjo livarskih dodatnih materialov 1986
- 3587/737 ZRMK, Razvoj tehnološke izdelave aglomeriranih praškov za varjenje 85/86
- 3587/738 Kejzar, Vižintin, Bajc, Ugotavljanje obrambne obstojnosti legiranih litin 85/86
- 3587/739 Koroušič B., A. Rozman, Tehnologija izdelave Cr Al in Cr Ni zlitin za grelné elemente po VOD in VAD postopku 1986
- 3587/740 Prosenec V., Zvarjanje posodic iz prokrona, FS 8616 1986
- 3587/741 Bačič, Koroušič, Štifter, Romih, Tehnološka banka podatkov za ognjevarne materiale v SZ 1986
- 3587/742 Torkar M., Izdelava surovcev za orodja za delo v vročem 1986
- 3587/743 Arzenšek, Kos, Godec, Vlečenje jekla Č 7680 pri povišanih temperaturah 1986
- 3587/744 Kmetič, Vodopivec, Gnamuš, Torkar, Grašič, Procesi ročne predelave jekel z mnogo karbidi 1986
- 3587/745 Ule, Vodopivec, Grašič, Kosec, Zvokelj, Jekla z visoko trdnostjo in z visokim razmerjem med mejo plastičnosti in trdnostjo ter študij lastnosti z metodami mehanike loma 1986

Zainteresiranim je v knjižnici na voljo seznam tuje strokovne literature, ki je bila konec oktobra predstavljena na knjižnem sejmu v Beogradu in jo je mogoče kupiti za dinarje. Katalog knjig vseh jugoslovanskih založb pa pričakujemo v kratkem.

Strokovna knjižnica

PISATELJI V SKICAH

JAMES JOYCE

Stranska oseba v Ulisku: »Za bogom je Shakespeare največ ustvaril.« Poznavalci Joyce so dodali: »Za Shakespeareom je največ ustvaril Joyce.« — Tako je.

Wolfgang Hildesheimer

MARCEL PROUST

»Proust je človek, čigar pogled je neskončno bolj oster od našega, ki nam ta pogled posodi. In ker so stvari, ki jih opazuje, najenostavnejše na svetu, se nam pri branju ves čas zdi, kakor da nam omogoča videti v nas same.«

Andre Gide

Keramika iz Probištipa

NA OBISKU

V javorniških jasliah

Sredi julijskega dopoldneva sem se odpravila na obisk v javorniški vrtec. Preden sem prispela od fabriške uprave do Javornika, me je sonce že pošteno pregrelo. Mlado mestno naselje, po skoraj 20 letih še vedno gradbišče, je dremalo v poletni pripeki. Nizka stavba vrtca s stolpičasto streho je bila nekam samotna. Ob velikih stanovanjskih blokih in stolpnih je delovala kakor hiška iz pravljice. Modrina njenih sten me je spominjala na barvo letnega bazena, ki bi se bil meni ta dan in še premnogemu Ravenčanu letošnje poletje nadvse prilagel. Tudi okenca na severni strani, kjer je vhod v vrtec, so vrezana tako visoko v steni, da dobiš vtis, kot da svetijo v skladišča ali kake druge neobljudene prostore. V resnici so v tem delu vrtca umivalnice, sanitarije, garderobe in — prostor za vzgojiteljice.

Ko sem vstopila, sem se znašla na temnem hodniku. Kako, da je vse tako mirno, sem se čudila pri sebi, ker še vedno nisem slišala kričanja, hrupa ali vsaj srednje glasnega živžava, ki ga v taki ustanovi pričakuješ. Nemogoče je, da bi otroci že spali — so mar še na sprehodu?

Pred vrati igralnice malčkov me je prestregla prijazna tovarišica: »O, škoda, da ste nas zamudili na igrišču. Tam so bili živahni kot le kaj, zdaj pa so utrujeni. Pripravljamo se za kosilo, potem gremo počivat.«

Skupinica malčkov je prišla iz umivalnice in odstopicala v igralnico. Malo so se še poigrali s svojimi priljubljenimi igračkami, a ni jim bilo več kaj prida za igro. Rade volje so posedli k mizi, ko so slišali, da bo kosilo. Nobenega prerivanja ni bilo, nobenega sitnarjenja — in tudi posebnega čakanja ne. Ena — dva — tri so bili postreženi. Najprej juha z rezanci v svetlečih se kovinskih skledicah, nato krompirjeva omaka s kumaricami in mesom. Sedeli so na svojih ravno prav velikih stolčkih lepo mirno, brez zibanja; kaka babica bi rekla, da olikano; večje so držali žlice v rokah in jedli skoraj brez packanja. Če je že kateremu kaj šlo mimo, je bila pri roki tovarišica, da mu je očistila mizo in ga spodbudila k jedi. Pa ni bilo treba veliko prigovarjati, krožnički so se drug za drugim praznili in nazadnje je ena izmed deklic želela: »Jaz bi še!« Dobila je, a po nekaj žličkah se ji je ustavilo. Obmirovali so, pogledi so jim drseli proti oknom, kjer so jih že čakale postlane postelje. Tovarišici sta jim pomagali sezuti copatke, vsak jih je nesel v svoj predal, in že so izpod odejic gledale samo še svetle in temne glavice.

Tudi pri večjih, tri do štiri letnih malčkih je šlo vse po redu. Naigrani, čisti in siti so šli rade volje počivat.

NAJTEŽE JE NA ZAČETKU LETA

Tovarišice so bile zdaj proste, da smo se lahko pogovorile o delu v javorniškem vrtcu in jasliah. V eni sapi so mi zagotovile, da vtis, ki sem ga dobila na tem obisku pri njih, nikakor ni tipičen za njihovo ustanovo. Zdaj so namreč počitnice, mnogi starši so z otroki na dopustu, neka-

teri priskrbijo za ta dva meseca varstvo pri sorodnikih, tako da je vrtec le polovično napolnjen. Iz otrok, ki so tu, so oblikovali dve skupini, eno jaslično (med šolskim letom sta dve) in eno kombinirano iz mlajših in starejših malčkov. Vsi ti otroci so vrtca in dnevnega reda v njem navajeni, saj so tu že po leto in več, eden med njimi je prišel sem s sedmimi meseci, ko so jasli odprli, in je v vrtcu že tri leta. Zato s temi otroki ni težav, čeprav med počitnicami v vrtcu zanje ni posebno prijetno, kajti vzgojiteljice ob njih se neprestano menjavajo, ene odhajajo na dopust, nadomeščajo jih sodelavke iz drugih vrtcev. Ker so ti otroci navajeni prostorov in okolice vrtca, tudi menjavo tovarišic kar dobro prenašajo, teže je tam, kjer morajo v tem času hoditi v drug vrtec, ker njihov ni odprt. Na Ravnah je npr. letošnje počitnice odprt še vrtec Solzice.

Vzgojiteljice so se potrudile, da bi mi naslikale vzdušje v vrtcu na začetku šolskega leta, ko sprejemajo novince.

»Tedaj je tu pravi živžav«, je poudarila tovarišica Satlerjeva. »Starši pripeljejo sem otroke z različnimi navadami, z različnimi potrebami, nekateri so laže, drugi teže prilagodljivi, zato prve dni tudi brez joka ne gre. Je pa različno, nekateri imajo krizo prve dni, drugi jo doživijo po enem tednu ali še pozneje. V glavnem pa se po kakih 14 dneh že vsi umirijo in se začneje privajati na dnevni red vrtca. Poskušamo seveda ravnati tako, da sprememba za nobenega ni preveč boleča, kolikor moremo, upoštevati otrokove želje in potrebe.«

»Z mlajšimi novinci je skoraj manj težav kot z večjimi«, je dodala Štefka Sterže, ki dela v jasliah. »Večji se že bolj zavedajo, da so jih starši pustili tu in odšli, mlajši tega še ne čutijo tako. Še hitreje kot zdaj enoletni so se prilagajali sedemmesečni dojenčki. Vendar se jok, čeprav je ob odhodu staršev videti neutolažljiv, kaj hitro poleže. Otroci hitro vidijo, da jim tu nočemo nič hudega, vzamemo jih v naročje, imamo igrače zanje, hranimo jih, peljemo jih na sprehod, damo počivat, ko so utrujeni. Največ pa pomaga dober zgled: plahi sledijo bolj korajžnim in jih posnemajo. Res pa so prvi tedni šolskega leta za nas, ki delamo v jasliah, zelo naporni. Ko pridem tiste dni popoldne domov, vidim samo še posteljo.«

Večina otrok se hitro privadi delovnemu in življenjskemu ritmu v vrtcu. »Nekoliko teže je za tiste, ki so doma živeli med samimi odraslimi, a tem je družba vrstnikov še toliko bolj potrebna. Najmlajše, stare od 11 mesecev do enega leta, v jasliah sprva še previjajo in hranijo. Kaj kmalu pa se začnejo osamosvajati, naučijo se držati žlico in sami jesti, tudi čisti postanejo zelo hitro. Že po nekaj mesecih ne potrebujejo več plenice. So primeri, ko doma otroke še previjajo, v jasliah pa hodijo lepo na kahliko. Med temi, ki so bili vse leto v vrtcu, ni bilo več nobenega, ki bi se še zmočil v hlačke. Pomaga red in zgled,« so povedale vzgojiteljice.

JAVORNIK POTREBUJE POPOLN VRTEC

Javorniški vrtec so odprli pred tremi leti. V občini je bil prvi, ki je sprejemal dojenčke, najprej sedemmesečne, odkar je porodniški dopust podaljšan, pa stare okrog enajst mesecev.

»Sprva je bilo med starši čutiti nekak odpor in nezaupanje do jasli, neradi so svoje najmlajše vpisovali vanje,« je povedala pedagoška vodja Ivičeva in nadaljevala: »Bali so se predvsem za zdravje svojih otrok. Res mogoče otroci v jasliah in vrtcih nekoliko več obolevajo kot v domačem varstvu, toda v glavnem ne za težjimi nalezljivimi boleznimi. Kakih večjih epidemij še v naših jasliah sploh nismo imeli, tudi nobenih zastrupitev s hrano ni bilo. Največ

se v jasliah, tako kot v drugih vrtcih, širijo in prenašajo prehladna obolenja. Včasih grešijo starši, ki pripeljejo v vrtec otroka, ki je že bolan ali pa še ni povsem okreval po bolezni. Nekatero matere nerade vzamejo bolniški dopust za nego, nekatere ga težko dobijo, ali pa je prekratek, da bi bil otrok povsem ozdravel. Zadnji čas tudi glede tega dobro sodelujemo z otroškim dispanzerjem Koroškega zdravstvenega doma, kakor sodelujemo z zdravstvenimi delavci že sicer, pa naj gre za nadzor higienskih razmer v vrtcu, za svetovanje glede prehrane in sploh za spremljanje zdravstvenega stanja otrok.

V jasliah imamo zaposleni dve medicinski sestri, ki imata skrb predvsem za higieno in osnovno zdravje naših malčkov. Tudi sicer je kadrovska zasedba v Vzgojnovarstveni organizaciji, ki ima osem enot po vseh večjih krajih občine Ravne, dobra. Vse naše vzgojiteljice imajo srednjo izobrazbo, nekatere pa so se že vpisale na višješolski študij ob delu. S tem sledimo zahtevam po izpopolnjevanju znanja, ki ga vzgojiteljice pri delu z otroki potrebujejo vse več.

Zaposleni imamo tudi logopedinjo in specialno pedagoginjo, ki pomagata otrokom z govornimi in razvojnimi motnjami. Starši so lahko brez skrbi — njihovi otroci so, medtem ko so sami na ših, v dobrih rokah.«

Večina staršev, ki imajo otroke v vrtcih, je z njimi tudi res zadovoljna. Zelo malo je zato izpisov med letom, kolikor jih je, so zaradi odhoda matere na porodniški dopust ali zaradi težje bolezni otroka. Veliko več je staršev, ki so nezadovoljni in v skrbeh, ker za svojega otroka niso dobili mesta v vrtcu. Samo na Ravnah so letos zavrtili 50 prošenj, 40 otrok pa bodo vozili na Prevalje. Evidence o otrocih, ki bi bili razen teh še potrebni družbeno organiziranega varstva, nihče ne vodi. Vsekakor je gotovo, da bi na Ravnah potrebovali še en vrtec, oziroma bi morali vrtec na Javorniku, kjer je končana samo prva faza projekta, zgraditi do konca. Zdaj tu sprejemajo samo malčke do treh let, v ostalih dveh ravnanskih vrtcih, v Solzicah in Marjetki, pa predvsem večje. Sprejemna politika VVO je taka, da

imajo prednost večji otroci. Mali šolarji so sprejeti stodontno (zato so jih z Raven že doslej vozili na Prevalje in v Kotlje), mlajših pa vzamejo toliko, kolikor dopuščajo zmogljivosti. Ugoditi skušajo vsaj v najnujnejših primerih in upoštevajo tudi priporočila občinskega Centra za socialno delo. V prejšnjih letih je v vrtcih zgornjega dela doline manjkalo otrok, letos pa so polne vse vzgojnovarstvene enote v občini. Kmalu tudi na Prevaljah ne bo več prostora za ravnanske otroke.

Zaradi tega in zaradi vseh že doslej zavrženih prošenj za vpis bi na Ravnah nujno morali nadaljevati gradnjo javorniškega vrtca. Nerazumljivo je, da za to ne znamo najti denarja, stanovanja pa gradimo — tudi na Javorniku — še kar naprej. Priselile se bodo nove družine, predvsem mlade, z otroki, ki bodo nujno potrebovali prostor v vrtcu. Mar tega odgovorni dejavniki v družbi, ki želi povečati nataliteto svojega naroda, res ne morejo predvideti in gradenj načrtovati v skladu s predvidevanji in resničnimi potrebami?

Mojca Potočnik

POLEMIKA

Kako dolgo še?

Ze več kot dvajset let živim in delam v naši železarni, čeprav ne vseskozi tudi zaposlen v njej. Spominjam se iz prvih let mnogih ljudi, ki so si v torbica ali pa kar v kanglicah nosili v fabriko svoj skromni obrok, po navadi kar »bel kofe pa kroh«.

Potem je bil tisti kotiček na vogalu livarne, kjer nam je, takrat še vedno dobre volje, Nežka postregla s pravkar kuhanimi kranjskimi klobasami, pa tudi z drugimi. Še potem so nam pričeli dovažati tople obroke po obratih. To je bilo takrat, ko je skrb za našo malico, tako rekoč za naše zdravje, pa če hočemo, tudi za našo produktivnost, prevzel celjski Merx, ali Kavarna, kot ji pravimo. In kar hitro po tem mi je dobro ostal v spominu dogodek, ko je cela popoldanska izmena v takratni »mehanični« zavrnila pasulj, ker smo čisto po naključju pod pokrovom posode, v kateri so nam ga pripeljali, pod »dih-tungo« odkrili celo zalego debelih belih črvov. Vem, da smo se delavci že takrat začeli spraševati, kako da fabrika ne more imeti svoje kuhinje — še posebej, ko se je razvedelo, kako imajo to urejeno v plinarni na Prevaljah, pa tudi drugod v bližnjih podjetjih.

Vseskozi, kolikor se spominjam, je bil bolj ali manj odkrit odpor do teh naših malic. Včasih se je »kuhalo« samo med nami, po-tiho, včasih pa je glasno izbruhnilo na dan, kadar je bilo treba na primer toplo malico zaradi kakršnega koli vzroka odstraniti s pultov in jo nadomestiti s kon-

zervami. Vendar so nas zmeraj znova utišali. In spet smo se delavci spraševali, kako to, da ne moremo kot jugoslovansko in celo svetovno uspešna firma imeti lastne kuhinje, v kateri delavkam oz. kuharicam in vsem, ki sodelujejo pri pripravi naših obrokov, ne bi bilo vseeno, kako ta obrok vpliva na naše počutje ali celo na zdravje.

Kakor v posmeh pa so pričele rasti po fabriki nove razdeljevalnice hrane, mi jim pravimo menze. Najprej ob livarni, ta je že »pokojna«, pa ob Meži, pa nova ob Valjarni. In kot v posmeh se je vsaka bahala z najmodernejšimi kotli, v katerih bi lahko skuhalo za precej več ljudi, kot jih je malicalo v tisti menzi, s hladilnimi napravami, sploh z vsem, kar mora obrat družbene prehrane imeti. V teh kotlih pa nam sedaj pogrevajo, ali pa morda celo kuhajo kranjske in hrenovke, pa »prijem čajčke in arcnije, zmerom me kaj nov'ga zvije«.

Vsa ta leta smo krajani Raven imeli tudi priliko opazovati počasno propadanje Hotela Merx, ali bivše Kavarne. Propadanje v smislu indolentnosti, zanemarjanja svojih gostov. Sicer so jo prenovili, posodobili, a so ji istočasno vzeli vrt s čudovitimi brezami, edino svetlo točko Kavarne, namesto tega pa postavili »čudovite« okrogle mize s fiksiranimi, a vseeno padajočimi stoli. Če se slučajno zmotiš, pa sedeš za to mizo v dobri veri, da boš postrežen, lahko čakaš deset, dvajset ali pa tudi trideset minut, ali pač tako dolgo, da stopiš do šanka in

si tam naročiš pijačo, medtem ko natakariče klepetajo v prostoru za šankom ali pa celo za samim šankom. Pa jih tudi po človeški, bolj rečeno po naši logiki ne more kaj skrbeti. Dokler bodo imeli take dohodke od svoje slavne kuhinje, se jim ni treba brigati za tak postranski zaslužek, kot je, na primer, strežba prehodnih gostov.

Tudi ob zadnji aferi (ki pa niti slučajno ni zadnja), kot je zastrupitev 90 delavcev (po Novicah, čeprav jih je bilo neuradno pa iz zanesljivih virov precej

več), so lahko povsem mirni. Dokler jim ali občinska politika ali pa nekateri v fabriki »držijo štango«, kot se reče, jim nič ne morejo. Tudi naš več kot 6000 — članski kolektiv ne.

Takole mislim po svoji vesti in z zavestjo, da to pisanje utegne pasti nazaj po meni na tak ali drugačen način. Vseeno pa vem, da me ne morejo doleteti večje muke, kot smo jih prestajali jaz in moja družina pred kratkim. Tudi jaz sem bil namreč žrtev pokvarjene malice.

Silvo Zunko

STARA DILEMA

Zadeva, o kateri prizadeto razmišlja tov. Zunko, je precej stara. Zato zelo verjetno marsikoga, ki je soodločil, naj nam kuha takrat še »naš« Dom železarjev, bodisi sploh ni več v Železarni ali ne na enakem položaju. Po spominu vem, da je bila širše kot le fabriško izražena utemeljitev, da bi bilo razmetavanje denarja, če bi na razdalji 500 m gradili še eno veliko (in drago) kuhinjo. Precej je bilo zaupanja v ljudi, ki so kuhali za nas, in njihovo obljubo, da se nanje lahko zanesemo.

Pri tem je ostalo. Zato so šla naša prizadevanja in razvoj družbene prehrane v železarni le v gradnjo čimbolj sodobnih razdeljevalnic, medtem ko o lastni (danes še neprimerno dražji) kuhinji ne razmišljamo več.

Ali smo se pred leti odločili zares daljnovidno ali ne, o tem se da seveda zmeraj razpravljati in prostor za to je na voljo. Najbolj tištim, ki imajo (ali so imeli) pri tem največ besede. **Urednik**

IZREKI

Gospodična je pisala: »Živela bova neznosno blizu skupaj.«

»Vi ste zaljubljeni?« — »Deloma.«

Čim kulturnejši, tem nesrečnejši.

Ženske brez moške družbe bledijo, moški brez ženske norijo.

Vrabčevi samici se zdi, da vrabec ne čivka, temveč da zelo lepo poje.

Revneja je laže prositi kakor bogataša.

Pravijo, da bo konec koncev resnica zmagala. Pa to ni resnica.

Poštenjaki ne lažejo, dokler ni treba.

Lizun je senca neumnega.

Prasci se grizejo pri polnem koritu, ljudje pa pri polnem in praznem.

Mati zločina je neumnost; očetje pa so pogosto genialni.

Kimanje je mati uspeha.

Nekateri z besedami, drugi pa so si z dviganjem rok priborili mesto pod soncem.

Vse je večno do smrti; tudi večnost.

Za ene je revolucija prepah, za druge svež vdih.

Če se prepira modrec z bedakom, sta oba bedaka.

Žalitve, ki jih izrečemo drugim, so največkrat potrdilo naše duševne nemoči.

Spoznati ne pomeni sprijazniti se s stvarmi, kakor jih srečujemo, ampak pomeni iskati njihovo bistvo.

Ortega y Gasset

Uspeh: dobiti, kar si želiš. Sreča: želeti si, kar dobiš.

Pojasniti pomeni omejiti.

Wilde

Topla malica je prispela

KULTURA

Pesmi

TRI ŽELJE

Ko sem bil še otrok, sem imel te tri želje:
Prva, da mi oče ne bi nikoli umrl, ker je bil tako dober.
Druga, da bi postal slaven, bogat, ker to kaj pomeni.
Tretja, da me učitelj ne bi nikoli natepel,
ker je bilo tako hudo.
Nobena od treh se mi ni izpolnila.

Ko sem bil mlad, sem imel spet tri želje:
Prva, da bi videl ves svet, ker je tako zanimiv.
Druga, da bi postal slaven, bogat, ker to kaj pomeni.
Tretja, da bi srečal ljubezen, ki ne bi nikoli minila.
Nobena od treh se mi ni izpolnila.

Ko sem odrasel v moža, sem imel še tri želje:
Prva, da bi ljudje v miru živeli, ker se drugače ne spleča živeti.
Druga, da bi si vsi na svetu bratsko pomagali, ker v slogi je moč.
Tretja, da bi se med seboj spoštovali, kar je edina vrednota ostala.
Nobena se ni izpolnila, vsaka je sanje postala.

Sedaj, ko sem starec, imam še tri želje:
Prva, da bi se želje iz otroštva vrnile,
ker so tako nesebične.
Druga, da bi pozabil na vse, kar je bilo grdo,
in tega je mnogo.
Tretja, da bi v miru dočakal svoj konec,
ker sem utrujen od poti.

Vem, nobena od teh se ne bo izpolnila,
le tretja se bo — razpolovila.

PREBUJENJE

Ne vem, zakaj ne znam več lepe pesmi zapeti,
Ne razumem, čemu je srce v samo žalost vkovano,
čemu ni ljubezni v duši zoreti več dano,
kako, da ne morem nikomur na svetu, ne sebi verjeti.

Nekoč tako mogočna vera v človeka sam dvom je postala
in vsi upi v svetlo bodočnost so se razpršili
kot veličasten lesteneč, ki pade na tla, se razbije.
Od večne ljubezni, ki svet premaguje, ni senca ostala.

Morda sem živel prehitro, le zase, zato sem izgorel,
ali pa sem bil žrtev prevar in sem otročje, naivno verjel,
da je resnica le ena, pravica povsod, pa ne bi smel.
Danes vem: od samih resnic in pravic in praznih besed je ves
svet — ponorel.

Resnica je milijon pravic pa še več, vsakdo kroji jih po svoje,
v imenu teh gesel — ni dolgo tega — so borci umirali,
gradili nov svet — tako so verjeli — in stari, krivični podirali.
Mrtvim v pozabo in živim v posmeh
je rešen problem za oboje.

Vem, da v jezi, sovraštvu in dvomih ni moč živeti,
morda se najde v pepelu, v grobovih, v pozabi tak ključ,
da srca odpira, da v temo iskanja spet prižge luč,
in ker še živim, sem obsojen na to,
da moram v življenje verjeti.

Sicer pa sploh ni težko
— kar moraš početi.

ADIJO, SREČA

Vsi iščemo srečo od rojstva do groba,
od mraka do dne.
Otrok jo najde v igračih,
mati jo vidi v otroških očeh,
pijanec jo čaka v omami,
v prečutih, razvratnih nočeh.
Dekle jo sluti v objemu,
ko fantu na prsih sloni,
kmetiču raste iz zemlje,
ko žito na polju zori.

Še starec jo čuti v daljavi,
kot sanje iz pradavnih let.
Telo se bo skrilo v pozabi,
na grobu mu zrasel bo cvet.

Le meni se sreča umika,
čeprav si tako jo želim,
le v sanjah se mi dobrika,
a izgine, ko se zbudim.

Krivda ni njena, je v meni,
ne mara otožno srce,
ne more prodreti do duše,
niso ji hrana solzé.

Zatorej adijo, ti sreča,
znanička veselih ljudi.
Poišči si srca ljubeča,
a meni vsaj veke zapri.

ŽIVLJENJE

Življenje je kakor mlin na veter:
mogočno krili in bahavo hrumi,
dokler mu veter ob strani stoji.

A ko se mu izneveri, odmaknejo krila
v umiranje dolga stoletja.
Ves blišč in vsa groza zavoljo enega vetra.

Življenje je kakor sonce na nebu:
žari in greje, žitje poraja in ga oplaja
dokler ne pade noč, potem izgubi moč.
Ko da nikoli sonca bilo ni
zavoljo ene same noči.

Življenje je kakor sreča:
ko te objame, je neizmerna.
Čudežno moč ima zavoljo ene dobre besede.
Ko pa beseda umre in sreča izgine,
sovraštvo napolni v srcu praznine
zavoljo ene zlagane besede.

Življenje je kakor up,
ki so ga v zibko ti dale rojenice,
ko si bil mlad.
Je obup, ko se poslavljaja lepega dne,
ne da bi vedel, čemu si živel,
zakaj si se tolkel, si sploh kje uspel,
zavoljo enega lepega dne.

REKREACIJA IN ŠPORT

SREČANJE SLOVENSkih ŠPORTNIKOV IZ OBMEJNIH DEŽEL

Ze 11. srečanje mladih športnikov iz zamejstva — iz Združenja slovenskih športnih društev iz Italije, Slovenske športne zveze iz Avstrije, Porabja iz Madžarske in domače selekcije je bilo letos znova na Ravnah. Dvodnevna tekmovanja je vzorno pripravila tukajšnja Zveza telesnokulturnih organizacij, športniki iz sosednjih dežel pa so merili moči v nogometu, košarki, rokometu, namiznem tenisu in šahu.

Čeprav tekmovanja niso bila primarni pomen tega druženja mladih slovenskih športnikov, naj vendarle omenimo, kdo so najboljši: v nogometu so prvič, odkar srečanja potekajo, zmagali Slovenci iz Italije pred nogometaši iz Porabja. Naši fantje so

bili v tej panogi zadnji. V rokometu, kjer so igrali le fantje, sta šla zmaga in pokal na Madžarsko, druga je bila ekipa Raven, tretji pa zamejci iz Italije. Košarko so igrala samo dekleta, ekipa domače selekcije pa je bila daleč najmočnejša in je premagala drugouvrščene igralke iz avstrijske Koroške in visoko ekipo Združenja slovenskih društev iz Italije, ki je bila zadnja. V namiznem tenisu je pri fantih pričakovano zmagala domača ekipa, med posamezniki pa Ravenčan Darko Jamšek. Pri dekletih so slavile igralke Slovenske športne zveze iz Avstrije, najboljša med posameznicami pa je bila Tanja Pandev iz ravenske ekipe. Še šah. Ekipna zmaga je pripadla gostiteljem, ki so bili le za pol točke boljši od Slovencev iz Italije, zmago med posamez-

niki pa si je priigral Danilo Peruš, član zmagovalne domače ekipe.

Le toliko na kratko o izidih tega srečanja, katerega poglobitni namen je bil, da se mladi med seboj bolje spoznajo in se sprijateljijo. Slovensko besedo v znanih narečjih je bilo tiste dni slišati marsikje v Mežiški dolini, srečanje je dalo tudi priložnost za neposreden stik zamejcev z matično deželo in njenimi ljudmi. Na pogovorih predstavnikov posameznih ekip s telesnokulturnimi delavci občine Ravne, pa je bila poudarjena želja po še tesnejšem sodelovanju.

»Tretjič se zbiramo na Ravnah, da bi se pomerili na športnem polju, a tudi zato, da se srečamo v matični domovini in utrdimo tovrstne oblike sodelovanja in jih po možnosti še razširimo,« je med drugim dejal predsednik OK SZDL Ravne Ivan Vušnik na krajši slovesnosti pred pričetkom tekmovanj. Ravenčani smo bili namreč prvi organizatorji tovrstnih srečanj pred desetimi leti, ko se je začelo kovati prijateljsko sodelovanje športnikov štirih dežel. Ob sedanjih, že tretji ponovitvi na tem koščku slovenske zemlje pa je sklenjen krog, ki ne pomeni konca neke poti, temveč začetek še boljših, pristnejših odnosov med prebivalci tostran in onstran državnih meja. Tudi nekolikanih slabši obisk dvodnevni tekmovanj na Ravnah ni mogel skaltiti namena in pomembnosti teh srečanj.

KOLESARJENJE PO OBMEJNIH OBČINAH

Tradicionalna akcija kolesarjenje po obmejnih občinah naše in avstrijske Koroške, ki je bila 28. junija dopoldne, je tudi v tretje lepo uspela. Prireditelj je bil tokrat Slovensko športno društvo iz Pliberka v sodelovanju s kolesarsko sekcijo Ravne. Na štartu pred posojilnico v Pliberku se je tokrat zbralo kar 310 udeležencev, kar je največ doslej, ki so prevozili 53 km dolgo pot skozi Suho, Labot, Dravograd, Ravne, Prevalje in čez mejni prehod Holmec nazaj v Pliberk.

PLAVANJE

Po uspešnem nastopu na univerziadi v Zagrebu se je plavalec Fužinarja Aleksander Ambrož udeležil tudi mednarodnega mitinga v Radovljici, ki je bil 19. julija. Na tem tekmovanju je nastopilo tudi lepo število naših reprezentantov, Ambrož pa je bil, merjeno po mednarodnih tablicah, drugi najboljši plavalec na mitingu. Prehitel ga je le Ljubljčan Boris Novak, medtem ko je Kranjčan Darjan Petrič, dobitnik dveh medalj na univerziadi, dosegel tretje najboljšo točko. Sicer pa je Ambrož zmagal malce presenetljivo v disciplini 100 m delfin, ki ni njegova specialnost, drugi je bil na 200 m hrbtno, tretji pa na 200 m mešano in 50 m kravl.

V Trbovljah je bilo 18. in 19. julija republiško prvenstvo v plavanju za mlajše pionirje — B. Fantje, še bolj pa dekleta ravenskega Fužinarja so se izkazali z lepimi uvrstitvami. Dekleta so dosegla nov državni rekord v štafeti 4 x 50 m mešano, Eva Breznikar pa je bila daleč najboljša plavalka na prvenstvu. V posamičnih nastopih je kar osemkrat zmagala, štiri medalje pa si je pripeljala še v štafetah. Pri dekletih sta bili uspešni še Kovačeva in Cejeva, ki sta osvojili

Pristan

po dve drugi in dve tretji mesti. Mladi plavalci Fužinarja so bili ob velikem uspehu deklet nekako v senci svojih vrstnic, toda izpostaviti velja odlično plavanje Mihe Hribernika, ki je v hrbtnem slogu trikrat zmagal in bil tretji v disciplini 200 m mešano. V Trbovljah je nastopilo kar 152 plavalcev in plavalk iz 13 klubov. Ekipna zmaga je pripadla Ljubljanski Iliriji, pred Rudisom Rudarjem iz Trbovelj in ravenskim Fužinarjem.

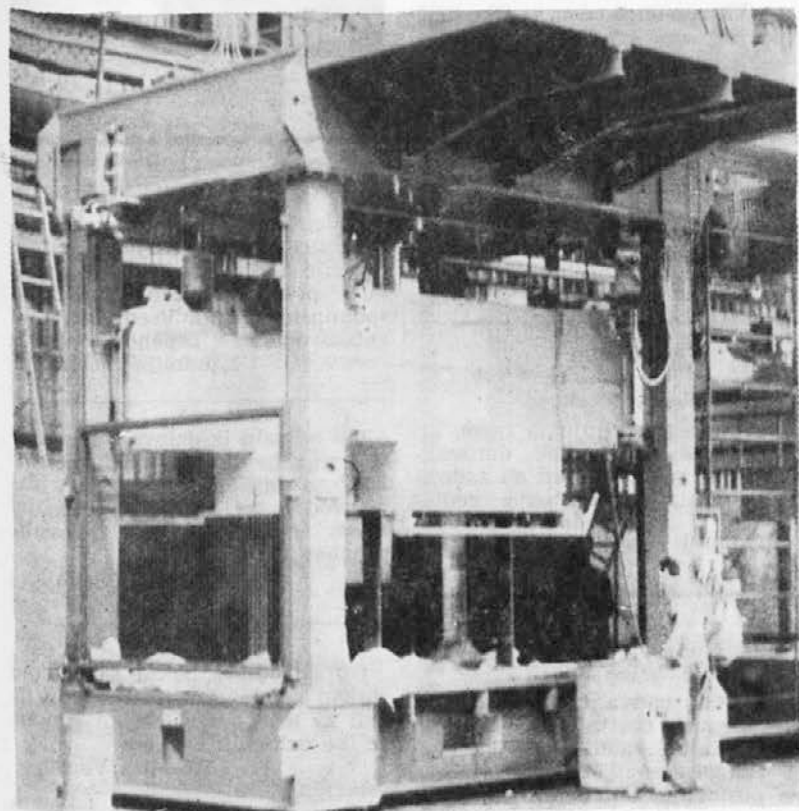
Republiško prvenstvo v plavanju za pionirje A pa je bilo sočasno v Kranju. Mladi Fužinarjevi plavalci niso dosegli kakšne vidne uvrstitve, pač pa je znova zablestel Ravenčan Krešo Božikov, ki sicer nastopa za kranjski Triglav. Dosegel je nov državni rekord v disciplini 400 m mešano s časom 5:22,99 poleg tega pa je bil še petkrat prvi in trikrat drugi.

NOGOMET

Nogometaši Korotana s Prevalj so zamudili izredno priložnost, da se prek kvalifikacij uvrstijo v območno slovensko ligo — vzhod. Potem ko so pod vodstvom trenerja Maksa Pučla osvojili naslov prvaka v koroški medobčinski ligi, so si pridobili pravico do nastopa v kvalifikacijah za višji rang tekmovanja. Kljub temu, da jih mnogi niso uvrščali med favorite, so se nogometaši Korotana prebili celo v finale, potem ko so izločili iz nadaljnega tekmovanja Svobodo iz Kisovca in Beltinko iz Beltincev. Žal pa je Prevaljčanom »spodrsnilo« prav na domačem terenu. V Rušah je bil izid z enajsterico Pohorja sila ugoden za prevaljske nogometaše — bilo je 1:1, toda ponujene priložnosti Korotan pred več kot 1300 svojimi navijači ni znal izkoristiti. Nogometaši Pohorja so v povratni finalni tekmi na Prevaljah zmagali z 1:0 in postali novi člani območne slovenske lige.

V sezoni 1986/87 je v občinski ligi v malem nogometu nastopalo 12 ekip. Naslov prvaka je pripadel ekipi Polene z 38 točkami, sledijo pa: TNT 30, Karamazovi 29, Prevalje 28, Kotlje 20, Bratstvo 18 itd.

IZ MONTERJA PRVI STISKALNICI

19. julija so iz tozda Monter v Dravogradu odpremili dve 150-tonski stiskalnici za francosko firmo Sciaky.

To je bil za tozd velik dogodek. Pa ne le tisti dan, ki je pomenil zmago s časom, določenim za njuno izdelavo, veliko dogajanje je bilo v Monterju vse tri mesece dela s stiskalicama.

Priložnost je bila namreč enkratna. Ponudil jim jo je Mašinocomerco, ki je zastopnik Sciakyja v Jugoslaviji; sicer najprej tozdu Stroji in deli, a si je ta zaradi izredno kratkega roka ni upal prevzeti.

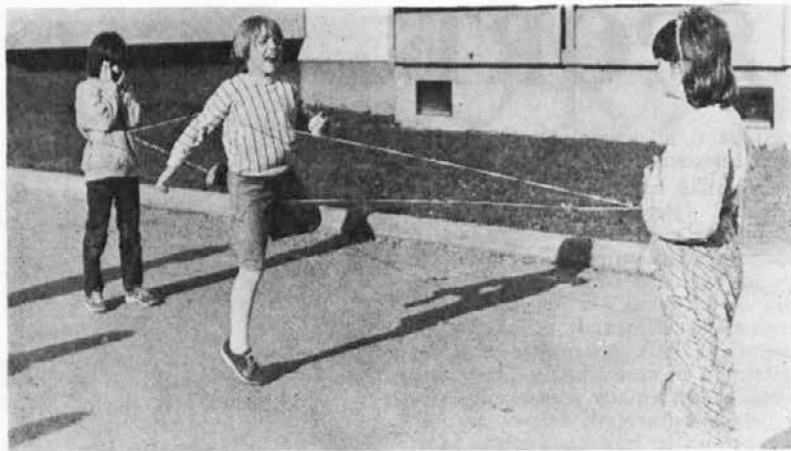
V Monterju pa so na takšno priložnost že dolgo čakali. Kot sta povedala Milan Koinik, vodja proizvodnje, in Bogdan Kadiš, vodja priprave dela v tozdu, so z njo želeli samim sebi, predvsem pa drugim dokazati, da so tudi pri njih sposobni delati končne izdelke.

Po mnenju enega izmed francoskih monterjev — električarjev, ki so bili še zadnje dneve pred odpremo stiskalnic v Monterju, so naši Monterjevci preizkušnjo dobro prestali. Zato se zna s tema hidravličnima stiskalicama ne le Monterju, ampak železarni sploh odpreti doslej za nas še zaprt francoski trg.

Monter je tako s prvim zelo pomembnim končnim izdelkom uspel. Ne bi, če ne bi imel izredno zagnanih strokovnjakov in delavcev, ki so bili zaradi stiskalnic vse dneve na šihu. Seveda pa je bila ob debutu potrebna tudi pomoč železarne, predvsem tozda Stroji in deli, in Sciakyja.

Pri naslednjih končnih izdelkih, ki jih Monter po tem dokazu sposobnosti zdaj pač pričakuje od železarne, so v tem našem dislociranem tozdu prepričani, da bo šlo laže — že z izkušnjami.

H. M.

ATLETIKA

Na tradicionalnem teku v Mirni peči so se letos preizkusili tudi štirje sodelavci iz Zelezarne Ravne. Med kar 80 udeleženci sta odlično tekla zlasti Alojz Gologranc, ki je zmagal med veterani nad 50 let, ter Vehbi Tahiri, ki je bil v svoji kategoriji — nad 35 let tretji, sicer pa se je uvrstil na skupno zelo dobro 10. mesto. Mirnopoški tek je potekal na progi, dolgi 21 km.

Ivo Mlakar

ŠAH

V okviru četverboja Slovencev onstran in tostran meja so moči merili tudi šahisti. 27. junija so odigrali ekipno tekmovanje, dan kasneje pa še hitropotezni turnir posameznikov. Med ekipami je prvo mesto zasedla Slovenija oz. igralci šahovskega kluba Fužinar, ki so nastopili v postavi Danilo Peruš, Herbert Komarica, Marko Vrečič, Andrej Erjavc, Marjan Uršič in Alojz Šalamun. Zmagali so s 13 in pol točke pred Zvezo slovenskih športnih društev iz Italije s 13 točkami, bolj pa so zaostali igralci Slovenske športne zveze iz Avstrije s 5 in Porabja s 4,5 točke.

Med posamezniki je premočno slavil Danilo Peruš z 18,5 točke. Nadaljnji vrstni red: Filipovič (Italija) 15, Kutos (Porabje) 14,5, Pertot (Italija) 14,5, Vrečič (Fužinar) 14, Erjavc (Fužinar) 13 itn.

Igralci ŠK Fužinar so končali prvi del hitropoteznega prvenstva za pokal kluba. Zadnji, 13. turnir, je bil 6. julija v šahovski sobi DTK na Ravnah. Med 15 udeleženci se je najbolj izkazal Zdravko Burjak, ki je zbral 13 točk. Drugo mesto je zasedel Danilo Peruš z 12, tretje Marko Vrečič z 11, četrto Drago Golob 9,5 in peto Herbert Komarica z 9,5 točke. Po polovici tekmovanja vodi Peruš z 240 točkami — do maksimalnega števila mu manjka le 10 točk, pred Burjakom 220 in Vrečičem 149. Jesenski del tekmovanja se bo začel s turnirjem 24. avgusta.

Od 9. do 12. in od 16. do 19. julija je bil v Ormožu kvalifikacijski turnir posameznikov za uvrstitev na republiški članski finale. Na tekmovanju se je odlično odrezal mojstrski kandidat Danilo Peruš. Zbral je 6,5 točke, toliko kot zmagovalec, vendar je zaradi slabšega rezultata po Buchholzu zasedel 4. mesto. Trije prvouvrščeni so se neposredno uvrstili v finale, Peruš pa ima kot prva rezerva ob morebitnih odpovedih še vedno velike možnosti, da bo zaigral v elitni članski konkurenci. Finalni turnir bo od 1. do 14. oktobra v Žalcu.

MV

ALPINIZEM

Koordinacijska komisija za alpinizem pri PZJ je pripravila alpinistično odpravo v pogorje TIEN ŠAN v Sovjetski zvezi. Organizacijo je zapala PZH. Odprava poteka na podlagi izmenjave. Sovjeti so gostili 14 naših alpinistov od 3. do 21. VII. 1987, PZH pa bo v septembru gostila sovjetske alpiniste. Odprave sta se udeležila Andrej Gradišnik in Robi Jamnik, člana AO Ravne.

Tien Šan, v prevodu Nebeško gorovje, je po velikosti in višini eno od najznačilnejših gorovij Azije. Začne se v puščavi Kazahstan in se razpo-

tega globoko v Kitajsko, vse do mongolskih meja. Najvišji vrhovi so ob sovjetsko-kitajski meji in iz političnih razlogov za alpinizem zaprti. Odprava se je mudila v najbolj SZ delu Tien Šana v dolini Ala Arča, ki jo obrobajo za alpiniste zelo zanimivi vrhovi. Člani odprave so plezali v samostojnih navezah na alpski način.

V juniju in juliju so naši člani opravili naslednje vzpone:

26. VI. Raduha, Bezjak — Kotnik:
 1. Čez plošče — V, IV.
 2. Stanetova zajeda III.
 3. Blagajniška IV., V.
 4. Lojzev Kamin III., IV.
28. VI. Peca, Pori — Krebs —

»Gregorjeva«

Opravila sta prvo ponovitev: z oceno prvih plezalcev se strinjata.

26. VI.

Dolžanova soteska: B. Vezovnik — Tajnik

Zajeda VI+ — prosta

Leva — VIII — prosta

30. VI. Uršlja gora, Pori — Bezjak

1. Spominška V+

2. Varianta pripravniške — IV

7. VII. Ojstrica, Pori — Krebs:

1. Zmaj VI., V+

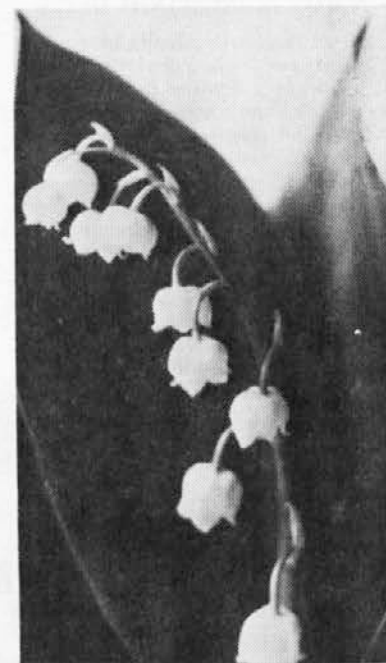
2. Akademška (Vežica)

3. Centralni steber (Dedec) VI+

4. VI. smo imeli tabor na Okrešlju, udeležilo se ga je 9 članov. Preplezali so: Vzhodno, Szolay Gerinov greben, Direktno smer.

11. 7., sta Edi Motal in Janez Zalik preplezala smer Miletski grad v Grossglocknerju. Višina okoli 500 m, ocena 3, 4.

Janez Zalik

Nežnost

ZAHVALE

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža in očeta

Slavka Šumaha

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na poslednji poti. darovali cvetje in izrekli sožalje. Hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem tozda Kontrola kakovosti, RPT, Kovačnice, IO OOS tozda Kontrola kakovosti, IO OOS tozda Montaža — Instalater Prevalje, inž. Mitju Šipku za poslovilne besede, godbi Zelezarne Ravne, DU Prevalje za žalostinke in g. kaplanu za opravljeni obred.

Posebno se zahvaljujemo dr. Pušniku, dr. Slernik-Pušnikovi in medicinski sestri Dragici Zupane za nesebično pomoč.

Zena Marija in sin Sandi

Ob nenadni, prezgodnji smrti našega dragega moža in očeta

Franca Mikla

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste mu izkazali zadnjo čast in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala govornikoma Trokšarju in Kokalu, pevskemu zboru, godbi Zelezarne Ravne, g. župniku za obred in tozdu Jeklovlek. Posebna zahvala govornikom in sosedom ter vsem, ki ste mu darovali cvetje, nam izrazili sožalje in nam pomagali v težkih trenutkih. Hvala vsem, ki ste ga cenili in ga boste ohranili v lepem spominu.

Zena Štefka s sinom Mirkom in hčerko Mojco

Ob smrti dragega moža

Luka Sterkuša

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali cvetje in ga pospremili na zadnji poti. Hvala govornikoma, godbi ter pevcem.

Zena in hčerka z družino

Ob boleči izgubi naše drage

Kristine Šprah

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste darovali cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo Mirku Osojniku za poslovilne besede, g. župniku za opravljeni obred in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev za žalostinke.

Žalujejoči Jože, hčerka Danica, vnuk Iztok, brat Janez in drugo sorodstvo

Vsem delavkam in delavcem tozda Valjarna se ob odhodu v pokoj zahvaljujem za lepo darilo ter jim želim še mnogo delovnih uspehov in osebne sreče.

Vida Kramberger

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem 4. izmene srednje proge v Valjarni najlepše zahvaljujem za darilo. Vsem želim še mnogo zdravja in delovnih uspehov v prihodnje.

Kristijan Rus

Sodelavcem INDOK centra, knjižnice, službe MR ter standardizacije iz tozda RPT se ob odhodu v pokoj lepo zahvaljujem za spominsko darilo. Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Ljudmila Ivartnik

Ob odhodu iz delovnega kolektiva se zahvaljujem sodelavcem v SGV za darilo, ravnatelju in obratovodju pa za izrečene želje. Vsem želim še veliko delovnih uspehov.

Ferdo Potočnik

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem tozda Stroj in deli za lepo darilo. Želim jim še veliko delovnih uspehov

Rozalija Vogrin

Izdaja delavski svet Zelezarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Uredja uredniški odbor: Milan Božinovski, Alojz Janežič, Silvo Jaš, Marjan Kolar, Brane Žerdoner.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Tel.: 861 131, int. 6304 in 6753

Tiska: CGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: M. Kolar, H. Merkač, M. Potočnik in arhiv Informativnega fužinarja.

KAKO OCENJUJEMO RESTAVRACIJE

Iz zahodnonemške revije za sladokusce Gourmet-Journal povzemamo merila za ocenjevanje střežbe v restavracijah in za gostinske kuhinje. Nič namreč ne škodi, če vemo, na kaj vse so pozorni zahodnjaki, torej tudi morebitni obiskovalci Slovenije. Pri tem smo opazili zanimivo pomensko taničico: sladokusca je »gourmet«, požeruh pa »gurman«.

MERILA ZA STREŽBO

(0 do 10 točk)

- Sprejem gosta
- Nasvet pri izbiri jedi in razlaga priprav jedi
- Nasvet pri izbiri vin
- Pogrinjek in temperirani krožniki
- Istočasnost střežbe
- Vino pred prvo jedjo?
- Temperatura vina
- Odpiranje steklenic pri mizi
- Katero jed dokončno pripravimo pri mizi?
- Čiščenje mize pred sladico
- Reakcija na gostove pripombe oziroma pritožbe
- Splošna vljudnost
- Slovo od gosta

MERILA ZA KUHINJO

(0 do 20 točk)

- Sveži pridelki z lastnega vrta
- Priprave à la minute
- Predolgi časi za kuho in pečenje
- Pretežke, zastarele omake
- Okusnost priprav
- Ravnanje z maščobami, katerih preveč?
- Kuharjeve lastne stvaritve
- Preobsežen jedilnik, preveč jedi iz konserv in hladilne skrinje
- Gre kuhar vstrie s sezonsko in dnevno ponudbo na tržnici?
- Domiselnost pri plošči sirov
- Domiselnost pri solatah
- Iznajdljivost pri predjedeh in sladic
- Kakovost in izbira vin

TOČKA + TOČKA = OCENA
(za kuhinje)

0 do 7

Restavracija ni priporočljiva

- 8 do 9
Kuhinja s pomanjkljivostmi
- 10 do 12
Dobra kuhinja, nad poprečjem
- 13 do 14
Pozornosti in pohvale vredna kuhinja
- 15 do 16
Visoka raven kuharske umetnosti in kakovosti
- 17 do 18
Absolutni kakovostni vrh, velika ustvarjalnost
- 19
Izredne kuhinje najboljših hotelov
- 20
Najvišja ocena naj-najboljših restavracij

SLOVENSKA LJUDSKA MODROST

- Gnar pa rit je treba skrit.
- Zakon je loterija. Veliko jih stavi, a le malokdo zadene kaj prida.
- Pred poroko je z medom namazan štor. Med polžiže, štor ostane.
- »Boljši je grd, kakor pust« (siten), pravi poročena.
- »Boljši je pust, kakor nobeden,« trdi neporočena.
- Noben vrag ni kaj prida, najslabši je pa ta oženjeni.
- Moški ima moč, ženska pa gvavt.

ZAKLJUČEK

— Restavracije med 10 in 14 točkami so v redu.

— jed naj bo užitek, zato ocen ne jemljimo živalsko resno. Tudi kuharji so ljudje, ki ne morejo biti vsak dan v vrhunski formi — pa tudi ocenjevalci niso nezmotljivi.

KITAJSKI POREVOLUCIJSKI HOROSKOP

Ves smisel razvoja je v tem, da nekateri izumrejo.

Država bo sicer izumrla, državni aparat pa bo preživel z varovalno barvo.

Če hočete zadeti v tarčo, morate ciljati v nebo (vendar zgolj z orožnim listom in vsemi ustreznimi dovoljenji).

Pot v peklo je tlakovana z dobrimi sklepi in ustreznimi stališči.

Oblast Sovjetov plus elektrifikacija plus tuji krediti plus sreča z vremenom plus nizke cene nafte je enako socializem.

Keynesa lahko tudi zavržete, njegov stavek, da smo dolgoročno gledano vsi mrtvi, si pa le zapomnite.

Sistem je kot torta. Če je zares dober, ti mora biti po njem slabo.

Ekonomska sreča se ravna po ljudski modrosti: daje tistemu, ki se hvali, in jemlje tistemu, ki jamra.

Nič hudega, če se ladja potaplja, važno je, da kompas prav kaže.

Od poti, po kateri smo začeli hoditi, ne bomo nikoli odstopili.

Revolucija je kot kolo. Če je ne poganjamo naprej, se zvrne.

Če lažeš, laži na veliko, ker velika laž pusti posledice.

(Povzeto iz: Revija za razvoj 1986, št. 10)

KRIŽANKA - MEŽIŠKA DOLINA

	Skavtovi IKO	Reka v MEŽIŠKI DOOLINI	Vrsta blaga	Tona	R	Družba na oblika v praskop	Moško ime	Tropska plezalca	Pijača starih Slovanov	
	Hariborska tekstilna tovarna	Različna samoglasnika	Tovarna Ljubljani	Žensko ime	Vrsta pluga	Hiza za sekanje				
	Grški otok	Del noge (Hnozi)	Ostarenek pri tajegu kovin		Prirodilnica	Drvešni panj	Vrsta rime			Predciurje
Čar		Amper	Nobelij							
Univerzitetno mesto v Angliji				Pletena ruta	Mesto v BELGIJI		Častitljiva ženska	Poslovni prostor		
Otožnost				..Capote	Samoglasnik		Španski slikar (Salvador)	Reka v Evropi	Rajko Lotrič	Krasnača
Bright Eisenhower		Ameriški pesnik	Madarski politik			Element skoka	Del ta stature			Kilometer
Slovenski arhitekt				Tkavka	Razisko skupnost Slovenije					Radij Beotijec
Prva Crka občestva	Alpe Aaria		Oseba iz grške dramatisa	Danarna endta	Mesto v DALMACIJI			Papežvo pokrivalo	Država v AZIJI	
	Solmizacijski zlog								Primorsko jek	Vrsta avtom.
	100m ²			Smaran klub	Časovni pristol		Niobij	Žensko ime	Mesto v BOLIVARIJI	
	Del clo vešega telesa	Izrek	Tone Bole		Sadal	Vrsta senčala				Rudar
Televizijski režiser (Stadler)		Brezalovska placja	Andrej Kurent		Nočni lokal	Norvajski bogovi		Namizni glasnik	Velika Britan.	
Glavno mesto HAROKA				Solmizacijski zlog	Grška Crka		Pripomoček pri risanju	Izidor Cankar		
Avtomobilna oznaka za NOVO MESTO		Letalsko gorivo	Elektrifika up					Plavalni objekt		
Germanški orel		Majhna japa						Korabni fužinar	Otok v Jadranskem morju	1987

Občina Radlje ob Dravi praznuje

NAŠ PRAZNIK

Občani občine Radlje ob Dravi že 42. leto praznujemo svoj praznik v miru, svobodi in z mislimi, ki so posvečene spominu na partizansko akcijo v noči med 11. in 12. avgustom leta 1941, ko so prvi partizani pohorske čete napadli nemško orožniško postajo v Ribnici na Pohorju. Zato je prav, da se spomnimo tistih hrabrih ljudi, ki so prenašali težka bremena vojne, premnogi pa tudi žrtvovali življenja. Zato čuvajmo to svobodo in vodimo delovno borbo naprej z mislijo, da se nikoli ne bi povrnila tista težka leta in da bi še naprej živeli v miru, svobodi in človeku primerno življenju.

Po vojni smo dosegli vidne uspehe na področju gospodarstva, družbenih dejavnosti in dvigu življenjske ravni naših ljudi. Vsak občan se zavestno vključuje v reševanje vseh vprašanj glede na svoj interes tako v organizacijah združenega dela kot tudi v krajevnih skupnostih ter samoupravnih interesnih skupnostih, kjer vpliva na boljše rešitve in boljše gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

Ne glede na gospodarske težave, predvsem pa veliko inflacijo, ki nas pestijo zadnja leta, se ne smemo pustiti omajati. Vsak mora nekaj storiti za učinkovitejšo gospodarjenje. Samo z boljšim delom si bomo zagotovili socialno varnost in našim otrokom omogočili delovna mesta ter pogoje za primerno življenje. Na vseh ravneh moramo preiti k dejanjem, od vlade pa zahtevati tako ekonomsko politiko, ki bo nas izveljela iz krize.

Letošnje praznovanje občinskega praznika bomo izvedli v krajevni skupnosti Kapla. V tej krajevni skupnosti bo marsikaj storjeno, in to od obnove ceste, izgradnje gasilskega doma do obnove župnijskih objektov itd., kar je posebna zasluga krajanov, ki so resnično pripravljivi marsikaj storiti za svoj razvoj, za kar se jim je treba posebno zahvaliti in jih dati za vzor drugim večjim krajevnim skupnostim.

Ob prazniku občine Radlje ob Dravi želim vsem občanom čimveč delovnih uspehov, vsem iskreno čestitam in želim, da se v čim večjem številu udeležite našega skupnega praznovanja 16. avgusta na Kapli.

Predsednik skupščine občine
Radlje ob Dravi

Peter Krajnc, inž. stroj.

OBČINA RADLJE OB DRAVI

Občina Radlje ob Dravi meri 346 km² in ima 17.519 prebivalcev, od tega 11 % kmečkih.

Gospodarstvo občine je v letu 1985 ustvarilo skupaj 10.882 milijonov din družbenega proizvoda ali 88,9 % več kot v letu 1984, ustvarjeni narodni dohodek pa je znašal skupaj 9484 milijonov din ali 92,6 % več kot v letu poprej.

Po narodnem dohodku na prebivalca je bila občina Radlje ob Dravi med občinami v SR Sloveniji (65 občin) v letu 1985 na 50. mestu (1984 — 53. mesto, 1983 — 59. mesto). Pretežni del občine je še vedno opredeljen kot manj razvito obmejno območje.

Najmočnejša gospodarska panoga v občini je industrija, ki je v celotnem družbenem proizvodu udeležena z okrog 58 % (v letu 1982 — 54 %), sledi kmetijstvo z okrog 10 %, trgovina z 8 %.

Ob tem ne gre prezreti tudi dejstva, da je obseg družbenega proizvoda industrije rezultat nenehne investicijske aktivnosti na tem področju in uvajanja sodobne tehnologije ter proizvodnje, ki zagotavlja ustrezne proizvodne rezultate.

Med pomembnejšimi investicijami (po stanju 31. 12. 1986) v teku na področju industrije so: izgradnja hale za izbijanje in hlajenje odlitkov v Gorenju Muta — TOZD Proizvodnja sive litine Vuzenica, in uvedba proizvodnje nove generacije enosnih traktorjev Koser s priključki v Gorenju Muta — TOZD Proizvodnja kmetijske mehanizacije Muta.

OZD s področja industrije so v letu 1986 v primerjavi z letom poprej povečale proizvodnjo za 1,7 %, rast pa se nadaljuje tudi letos. Fizični obseg industrijske proizvodnje v občini se je v obdobju januar—junij

1987, v primerjavi z enakim obdobjem lani, povečal za 4,4 %.

OZD s področja gospodarstva so v letu 1986 izvozile za 1.560.998 tisoč din blaga in storitev, kar je za okrog 139 % več kot v letu 1985.

Obseg uvoženega blaga je v letu 1986 znašal 741.934 tisoč din, v primerjavi z letom poprej pa se je povečal za okrog 22 %.

Znatni napor in aktivnosti za doseganje ugodnih poslovnih rezultatov in razvoja so bili vloženi tudi na ostalih gospodarskih področjih. Ob tem moramo posebej izpostaviti gostinstvo in turizem ter drobno gospodarstvo.

Ob tem ne gre prezreti težav v gospodarstvu naše občine. Najbolj izraziti so bili problemi na področju lesno-predelovalne industrije, ki so se odražali v negativnih poslovnih rezultatih OZD s tega področja, v letu 1986 pa še na področju kmetijstva. Vse strukture v prizadetih OZD si skupno z IS SO Radlje ob Dravi in ostalimi dejavniki v občini prizadevajo sanirati nastalo situacijo z iskanjem in pridobitvijo novih programov razvoja, ki bodo OZD zagotovili trajnejši in stabilnejši razvoj.

Doseženi poslovni rezultati večine OZD gospodarstva v občini v zadnjem času ne zagotavljajo ustvarjanja zadostnih sredstev za akumulacijo, kar se seveda odraža na omejenih možnostih nadaljnega investiranja in seveda tudi zaposlovanja. Prav zaradi tega bo treba vložiti znatne napore v iskanju ustreznih proizvodnih programov OZD ter povezovanje z združenim delom iz drugih občin oziroma območij.

V letu 1986 je bilo v združenem delu občine zaposlenih skupaj 5125 delavcev, od tega 43 % žensk. Še vedno je precej dnevne delovne mi-

gracije, saj je zunaj občine zaposlenih okrog 1000 prebivalcev.

S sredstvi občinskih in republiških SIS materialne proizvodnje, OZD v občini in samopriskevki občanov smo v preteklih letih skušali razreševati najbolj pereče probleme na področju cestne infrastrukture, ptt prometa, elektro in vodnogospodarskih zmogljivosti, pa tudi komunalnega in stanovanjskega gospodarstva. Veliko je bilo opravljenega na teh področjih, seveda pa še vedno ostajajo nerešeni problemi zlasti v neposrednih okoljih življenja in dela naših občanov, ki bodo tudi v prihodnje deležni vse naše pozornosti.

Ukrepi ekonomske politike ter razne administrativne intervencije so se v preteklih letih negativno odrazile na razvoju družbenih dejavnosti. Sredstva, zbrana po prispevnih stopnjah iz osebnih dohodkov in dohodka, so komajda zadoščala za redno dejavnost izvajalskih OZD; ob tem je nivo osebnih dohodkov zaposlenih delavcev v teh dejavnostih znatno zaostal za nivojem osebnih dohodkov zaposlenih delavcev v gospodarstvu.

Kljub temu lahko ugotovimo, da so izvajalci realizirali svoje programe in uporabnikom ni bil zmanjšan ob-

seg posameznih pravic. Vsa prizadevanja družbenih dejavnosti so bila usmerjena v to, da se kljub realnemu zmanjšanju sredstev za njihovo dejavnost ohrani obstoječi oziroma doseženi standard na posameznih področjih. Ob vsem lahko tudi ugotovljamo, da je v določenih programih bil dan poudarek novi kvaliteti in vsebini dela (šolstvo).

Investicije na področju družbenih dejavnosti (šola Vuhred, vrtec Radlje, Srednja kovinarska šola Muta, Posebna šola Muta), so bile realizirane s sredstvi občinskega samopriskevka in republiških SIS, obvezni programi SIS pa tudi ob pomoči republiških solidarnostnih sredstev.

V preteklem letu smo v skladu z določili republiške resolucije družbenim dejavnostim zagotovili dodatna sredstva za usklajevanje nivoja osebnih dohodkov zaposlenih delavcev, zaradi ponovnih omejitev skupne porabe v letošnjem letu pa je seveda pričakovati ponovno poslabšanje materialnega položaja teh dejavnosti.

V krajevnih skupnostih Radlje ob Dravi in Muta je bil uveden samopriskevek za izgradnjo II. faze osnovnih šol v Radljah in Muti.

Komite za družbeno planiranje in gospodarstvo

Skupščina občine in družbenopolitične organizacije občine
RADLJE OB DRAVI

VABIJO

na osrednjo slovesnost ob občinskem prazniku na Kapli
v nedeljo, 16. 8. 1987

SPORED

ob 11.00 — pričetek in pozdrav
ob 11.10 — slavnostni govor Jožeta Šlandra
ob 11.25 — kulturni program
ob 11.50 — podelitev družbenih priznanj občine
ob 12.00 — zaključek osrednje proslave

Popoldne se bomo povesečili ob prijetni glasbi

Med priznanji, ki bodo podeljena za občinski praznik, bo prejela priznanje tudi ZELEZARNA RAVNE za pomoč pri odpravi posledic neurja, ki je prizadelo občino Radlje lani.

**OB PRAZNIKU OBČINE RADLJE OB DRAVI
ČESTITAMO VSEM DELOVNIM LJUDEM IN
OBČANOM**

**Skupščina občine
in družbenopolitične organizacije
občine Radlje ob Dravi**